

Az intézmény neve:

SZEREMLEI SÁMUEL REFORMÁTUS ÓVODA

Dokumentum típusa:

“CSÖPPECSKE” PEDAGÓGIAI PROGRAM

Intézmény címe:

6800 Hódmezővásárhely, Bajcsy-Zsilinszky utca 13.

Intézmény OM-azonosítója: 200008

Intézmény fenntartója:

Hódmezővásárhely - Újtemplomi Református Egyházközség

6800 Hódmezővásárhely, Kálvin tér 5.

Hatályos: 2022. szeptember 1-től

TARTALOMJEGYZÉK

AZ ÓVODA ADATAI

I. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÉRTÉKEI, CÉLKITŰZÉSEI, ALAPELVEI

1. Gyermekkép
2. Óvodakép
  - 2.1 *Pedagógiai koncepciónk*
  - 2.2 *Óvodai nevelésünk célja*
  - 2.3 *Alapelveink*

II. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

1. Az egészséges életmód alakítása
  - 1.1 *Az egészséges életmód alakítása óvodánkban*
  - 1.2 *Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink*
    - 1.2.1 *Egészséges táplálkozás*
    - 1.2.2 *Mindennapos testnevelés, testmozgás*
    - 1.2.3 *Testi és lelki egészség fejlesztése*
    - 1.2.4 *Bántalmazás esetén teendők*
    - 1.2.5 *Balesetmegelőzés és elsősegélynyújtás*
    - 1.2.6 *Személyi higiéné*
2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
  - 2.1 *Beszoktatás*
  - 2.2 *Megemlékezések, ünnepek*
3. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
  - 3.1 *Anyanyelvi nevelés megvalósítása*
  - 3.2 *Értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása*
4. Az iskolai alkalmasság

III. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

1. Személyi feltételek
2. Tárgyi feltételek
3. Az óvodai élet megszervezése
  - 3.1 *A napirend, hetirend*
  - 3.2 *Az óvoda által használt szakmai dokumentumok, nyomtatványok*

4. Az óvoda kapcsolatai

4.1 Az óvoda család kapcsolata

4.2 Az óvoda és a fenntartó kapcsolata

4.3 Az óvoda és a gyülekezet kapcsolata

4.4 Az óvoda és más nevelési intézmények kapcsolata

4.5 Pedagógiai Szakszolgálat

4.6 Közművelődési intézmények

4.7 Külhoni magyar óvodák

IV. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

1. Játék

1.1 A játék anyanyelvfejlesztő hatása

1.2 A játék elsődlegességének biztosítás

2. Komplex művészeti nevelés

2.1 Verselés, mesélés

2.2 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

2.3 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

3. Mozgás

4. A külső világ tevékeny megismerése

5. Bibliai történetek feldolgozása

6. Áhítatok, gyermekimádságok

7. Munka jellegű tevékenységek

8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

V. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

VI. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK INTEGRÁLT ÓVODAI NEVELÉSE

VII. GYERMEKVÉDELMI FELADATOK

VIII. ZÁRÓ GONDOLATOK

IX. ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

X. LEGITIMÁCIÓ

XI. IDÉZETEK JEGYZÉKE

XII. JOGSZABÁLYOK

AZ ÓVODA ADATAI

Óvoda neve:	Szeremlei Sámuel Református Óvoda
Címe:	6800 Hódmezővásárhely, Bajcsy-Zsilinszky u. 13.
OM azonosító:	200008
Telefon/fax:	+ 36 62 222-326 + 36 30 990-9686
E-mail:	szeremleiovoda@vasarhely.hu
Férőhelyeinek száma:	140 fő
Fenntartó és felügyeleti szerv neve és címe:	Hódmezővásárhely- Újtemplomi Református Egyházközség 6800 Hódmezővásárhely, Kálvin János tér 5.
Óvoda lelkipásztora:	Major István Zoltánné
Óvodavezető:	Füzesiné Király Anikó
Az alapítás időpontja:	2001. 09. 01. a 06-15689-5/2001. számú engedély alapján
Alapító okirat nyilvántartási száma:	1/2001. (eredeti) 8/2020. 2020. 05 11. <i>(jelenleg érvényben lévő)</i>
Működési engedély száma:	06 – 15689 – 5/ 2001. (eredeti) CSB/01/83-4/2013. 2013. 05. 24. <i>(jelenleg érvényben lévő)</i>
Nyilvántartásba vétel:	Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Jegyzője által O/7/2002. szám alatt

I. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÉRTÉKEI, CÉLKITŰZÉSEI, ALAPELVEI

1. Gyermekkép

A gyermek Isten ajándéka. Ember, akinek Istentől rendelt jogai vannak, joga van Jézus Krisztus megismerésére, aki ezt mondja: „Engedjétek, hogy a kisgyermekek én hozzám jöjjenek, és ne tiltsátok el őket; mert ilyeneké az Istennek országa”¹ Emellett a gyermek mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Fejlődését az Isten által ellátott genetikai adottságok, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

A kisgyermek életében az édesanya és a család semmivel sem pótolható drága kincs. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, így az óvoda folytatja a család nevelő munkáját, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. Mivel a gyermekek többsége napja legnagyobb részét az óvodában tölti, meghatározó szerepe van annak a közegnek, ahová gyermek kerül. Az, hogy milyen lesz a gyermek személyisége, hogy hogyan illeszkedik be az óvodába, a közösségbe, hogy különböző képességei mennyire fejleszthetők ki jórészt a környezetében lévők szeretetétől, állandó, jóindulatú törődésétől, figyelmétől, időben nyújtott segítségétől függ.

A gyermekeknek 3-4 éves korban már szükségük van arra, hogy a velük azonos korú társakkal megismerkedjenek. A közösségben az óvodapedagógusok védőszárnyai alatt tanulják meg az alkalmazkodást egymáshoz és a felnőttekhez egyaránt. Itt ízlelik meg a barátság édes ízét, az együttjátszás gyönyörűségét, a szeretet és összetartozás örömét, a közös munkálkodás sikerélményét. A kisgyermek életkorából adódóan érdeklődő, nyitott, telve van tevékenységvágygal, tudni akarással, tapasztalási kedvvel, segítőkészséggel.

Óvodánkban mindent megteszünk annak érdekében, hogy gyermekeinkben ezek a tulajdonságok felszínen maradhassanak, és tovább fejlődhessenek. Gondot fordítunk arra, hogy a gyermekek derűs, családi légkörben, bátran és biztosan megnyilatkozhatnak és megtapasztalhatják az őket körülvevő világot, megérezhessék Jézus Krisztus szeretetét, hiszen a keresztyén református közösségek a kisgyermeket mindig szívesen várják, és ott krisztusi szeretet és békesség veszi körül őket.

Nevelőmunkánk során figyelembe vesszük, hogy a gyermeket, mint fejlődő személyiséget gondoskodás és különleges védelem illeti meg. Abból indulunk ki, hogy az ember mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Fontosnak tartjuk, hogy a ránk bízott gyermekek személyiségének teljes kibontakoztatását sokoldalúan, harmonikusan fejlesszük; hozzájáruljunk tehetségük kibontakoztatásához; az esetleges hátrányok leküzdéséhez; biztosítsuk az Evangélium szerinti nevelést, a keresztyén hitben való nevelés-tanítás első lépcsőfokaként. Mindent megteszünk azért, hogy gyermekeink kiegyensúlyozott, derűs, önmagukban bízó, nyílt, érdeklődő, erkölcsi- és szociális érzelmekre érzékeny, tanulni szerető emberekké váljanak.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának megerősítésére irányul, amit a játék elsődlegességével, az élmények feldolgozásával, támogató környezetben valósítunk meg.

Alapvető, hogy gyermekeink biztonságos, harmonikus fejlődése, egészséges életvitele biztosított legyen az egyéni- és eltérő fejlődési ütemük figyelembevételével, s ennek érdekében a prevenció elsődlegesen érvényesüljön. Tekintetbe vesszük, hogy a gyermek fejlődő személyiségét a genetikai adottságai, az érési folyamat törvényszerűségei, valamint a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Az egyéni és eltérő gyermeki adottságok, testi és lelki szükségletek, a másság figyelembevétele - az integráció megvalósítása - kiemelt szempont a gyermekek nevelésében. Az óvodáskor szenzitív időszak a különbözőségek elfogadásában, ennek megélése eredményeként a felnövekvő gyermek maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé válik.

A megfelelő személyi és tárgyi környezettel, a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával biztosítjuk minden óvodásunk számára az egyenlő esélyt a színvonalas nevelésben való részvételre. Arra törekszünk, hogy az óvodáskor végére tudatosuljon és alapozódjon meg bennük a család szerepének fontossága, nemzetmegtartó ereje.

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akiknek szívéhez szeretettel közeledhetünk, mert közel engednek, és viszont szeretnek. Minden ember legfontosabb vágya szeretni, és szeretve lenni. „...a világon minden változik, egyetlen biztos pont, egyetlen mentsvára az embernek Isten: az Atya, a Fiú és a Szentlélek.”²

2. Óvodakép

Az óvoda a köznevelés rendszerének első, meghatározó intézménye, mely a családi nevelés kiegészítője, hiszen **az óvodáskorú gyermek nevelésének legfontosabb színtere a család**. Az óvoda mind tevékenységrendszerével, mind tárgyi környezetével biztosítja az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit ahhoz, hogy a gyermekek elérhessék az iskolába lépés testi, lelki feltételeit.

Óvodánk a Hódmezővásárhelyi Újtemplomi Református Egyházközség által fenntartott intézmény.

2.1 Pedagógiai koncepciónkat az óvoda természeti, társadalmi környezete, valamint a keresztyén szellemiség határozza meg.

- A gyermekek életfeltételei, mozgásszegény életmódja miatt az **egészséges életmódra nevelés** területén biztosítjuk a fokozott mozgásigény kielégítését egyrészt szervezett tevékenységek keretében, másrészt olyan lehetőségek megteremtésével, melyben a gyermekek szabadon, egyéni elképzelésük szerint mozoghatnak.

- Alapvető feladatunknak tartjuk a **környezettudatos magatartás kialakítását**, ezért óvodánkban is fokozott figyelmet fordítunk erre. A környezet védelmének fontosságát hangsúlyozva kialakítjuk az élet tisztelete és védelme iránti igényt. Helyi környezeti adottságaink is lehetővé teszik, hogy a gyermekek a természetben pozitív szokásokat, viselkedési normákat sajátítsanak el.

- A gyermekek önazonosságának megalapozásához fontos, hogy ismerjék meg **nemzeti hovatartozásukat**, szűkebb lakóhelyük hagyományait, értékes szokásait, népművészetét.

- Beszédzavarokkal és kommunikációs képességbeli problémákkal egyre több gyermek küzd. Emiatt kiemelt feladatnak tekintjük az **anyanyelvi nevelést** a kommunikáció fejlesztésével, különböző beszédhelyzetek teremtésével, gazdag érzelmi légkör biztosításával.

- A hátrányos környezeti és társadalmi hatások megjelenése miatt az óvodai nevelés eszközeinek segítségével biztosítjuk a gyermekek személyiségi jogait, az esetleges **hátrányok csökkentését**, az **esélyegyenlőség megteremtését**.

- Az **óvoda és a család közötti jó kapcsolat** elmélyítése érdekében a szülők igényeinek figyelembevételével keressük azokat a lehetőségeket, távlatokat, melyek célunk elérését szolgálják a gyermek fejlődése érdekében.

2.2 Óvodai nevelésünk célja

- A keresztyén szellemi nevelés során a **gyermek megismertetése a keresztyén hit alapelemeivel.**

- A 3-7 éves **gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése**; tehetségük- és személyiségük kibontakoztatása; az esetleges hátrányok kiegyenlítése úgy, hogy biztosítjuk a derűs légkörben folytatható sokféle, változatos tevékenység lehetőségét számukra; figyelembe véve a fejlődés során a gyermek életkori és egyéni sajátosságait, esetleg eltérő fejlődési ütemét - ideértve a különleges gondozást igénylő gyermekek ellátását.

- A gyermeki tevékenységekre épülő tanulási folyamatok biztosításával a **képességek** olyan szintre történő **fejlesztése**, amely az iskolai tanulás megkezdéséhez megfelelő alap lehet.

2.3 Alapelveink a következők:

- A gyermek egyedi személyiségének felismerése, elfogadása, megbecsülése.
- Nevelőmunkánkban a gyermek tisztelete, szeretete és a belévetett bizalom érvényesül.
- A gyermek tevékenységére épülő tanulás, egyéni képességeinek fejlesztése és kibontakoztatása - életkori sajátosságainak figyelembe vételével.
- Nevelésünk a gyermek személyiségéhez igazodva segíti a gyermekek személyiségfejlődését, egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- Az egyenlő hozzáférés, esélyegyenlőség megteremtése, a hátrányok csökkentése, a gyermeki előítélet-mentesség kialakítása, a segítségnyújtás megtanulása a nevelő-személyiségfejlesztő funkció érdekében.
- A gyermekek egymás közötti kapcsolatában a kreativitás, az együttműködés, a kooperatív megoldások megtalálása és a csoportidentitás erősítése.
- Nevelőmunkánk hatékonyságának növelése érdekében a családokkal való együttműködés megvalósítása, kölcsönös bizalom kiépítése.
- A gyermeki szabadság biztosítása az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai módszerekkel.
- Istentől kért bölcsesség és krisztusi szeretet.

Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy az egyéniségéhez optimálisan illeszkedő pedagógiai rendszerben, a számára legkevésbé korlátozó és legkevésbé szegregált környezetben nevelkedjen. Ez a gyermek oldaláról szükséglet, a felnőttek oldaláról kötelesség.

Ennek érdekében biztosítjuk a gyermeki szükségletek kielégítését, megteremtjük az érzelmi

biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkört, és annak a lehetőségét, hogy a gyermek bízson meg a felnőttekben, jó kapcsolat alakuljon ki köztük. A pedagógusok és az óvodában dolgozók példa- és modellértékű társak. Ők szervezik meg a gyerekek mindennapi életét, ők alakítják a megfelelő viselkedéskultúrát, magatartásformákat, és a megfelelő pozitív mintákat, értékeket ők mutatják meg.

A fejlesztés célja a testi, szociális és értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítása. Ezek megvalósítási területei az egész óvodai életet kitöltő játék, a változatos ingerekből táplálkozó élményvilág, mely lehetőséget ad arra, hogy a játékon, művészeteken, alkotó munkán, saját tevékenységen keresztül szerezhessen meg a gyermek azokat az élményeket, amelyek megnyitják és ébren tartják benne a vágyat a „még több” megismerésére, a tanulás örömeinek kielégítésére. Ebben az életkorban az igazi ismeret az, amit a gyermek önmaga szerez meg.

A társas kapcsolatok alakulásának legfőbb eszközei a közös tevékenységek, főként a játék és a mikrocsoportos tanulás, a közösen elvégzett feladatok. Mindezek megelőzik, egyben fejlesztik a későbbi iskolai együttműködést, erősítik az alkalmazkodó képességet.

Feladatunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítése az óvodai nevelés területein, valamint együttműködés kialakítása azon szakszolgálatokkal, akik segítik, támogatják a szülőket, illetve szolgáltatásokat biztosítanak a kompenzációs célok érdekében.

Lehetőségeinkhez képest biztosítjuk a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi környezetet, amely hozzájárul a gyermekek életkorához és egyéni képességeihez igazodó ismeretek, emberi értékek közvetítéséhez.

Olyan pedagógiai környezetet biztosítunk, ahol a befogadó attitűd természetes az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek közötti összehangolt munkában.

Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermekek képesek legyenek különböző beállítottságú egyének etnikai, társadalmi, vallási és kulturális csoportok kölcsönös tiszteletére és megértésére.

II. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- Az **egészséges életmód alakítása** területén abból indulunk ki, hogy a test a Lélek temploma.
- Az **érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosításánál** a keresztény erkölcsöt tartjuk szem előtt.
- Az **anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósításánál** a Biblia üzenetét is közvetítjük, nagy hangsúlyt fektetve az **anyanyelvi nevelésre**.

1. Az egészséges életmód alakítása

1.1 Az egészséges életmód alakítása óvodánkban

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

A **gyermekek gondozása**, testi fejlődésének elősegítése, **testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése** meghatározza az óvodai nevelés eredményességét.

Elősegítjük óvodásaink **harmonikus, összerendezett mozgásfejlődését**; segítjük **testi képességeik fejlődését**; a **gyermekek egészségének védelmét, edzését, óvását, megőrzését**.

Kiemelt jelentőségű az **egészséges életmódra** nevelés, a **testápolás**, a **tisztálkodás**, az **étkezés**, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettszsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a **fogmosás**, az **öltözködés**, a **pihenés**, a **betegségmegelőzés** és az **egészségmegőrzés** szokásainak alakítása.

Biztosítjuk a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges **egészséges és biztonságos környezetet**.

Feladatunk a **környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása**.

Amennyiben szükséges, megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – elősegítjük, a **speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátását**.

Területei:

- Az egészséges életmódra nevelés; a helyes életritmus kialakítása

- Étkezés, a helyes táplálkozási szokások megalapozása
- Testápolás, tisztálkodás, fogmosás
- Öltözködés
- Pihenés
- Betegségmegelőzés, egészségmegőrzés
- Mozgás, edzés

Célunk a gyermekek testi és lelki egészségének erősítése, komfortérzésének megteremtése. Az egészségmegőrzés és a betegségek megelőzése fontos az óvodai tevékenységünkben. Az életmód kialakulásában meghatározó a család szerepe. Valljuk, az életmódot az óvodáskorú gyermek a környezetétől sajátítja el tapasztalatok, tevékenységek gyakorlása, ismeretszerzés során. A csoportszobában, az udvaron a szokásrendszer erősítésével, a természetes anyagok használatával, a színek harmóniájával, az alkalmazotti közösségünk modellszerepével, viselkedésével az alábbi hatást gyakoroljuk a gyermekekre:

- Önmaguk és környezetük tisztasága és esztétikuma iránti igény kialakítását segítjük.
- Higiénikus szokások, szabályok megerősítése, kialakítása, az egész nap folyamán történik, ahol az önállóság pozitív megerősítés módszerét alkalmazzuk.
- A környezettudatos magatartás, a túlzott UV-sugárzás, a légszennyezettség, csúszásveszély esetén a technikai dolgozókkal bővítjük a gyermekekre odafigyelő alkalmazottak számát. A balesetek megelőzése érdekében körültekintően járunk el óvodai- és óvodán kívüli programjaink szervezésekor.
- A környezettudatos magatartást az energiatakarékosságra neveléssel kezdjük (pl. víz, fűtésenergia, mesterséges világítás megfelelő használata), az épített és teremtett világ óvására neveléssel irányítjuk a figyelmet.
- A mozgás fontossága kiemelt szerepet kap, a folyamatos testedzéssel, testi neveléssel, prevencióval.

Feladatok:

Az óvodapedagógus:

- Az egészséges életmódra neveléssel, a helyes életritmus kialakításával teremtse meg az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltételeit.
- Törekedjen a családi és óvodai gondozási szokások összehangolására.
- Gyümölcsnapok beiktatásával járuljon hozzá, hogy a gyermekek minél több vitaminhoz juthassanak.

- A tejtermékek fogyasztására ösztönzéssel alakítsa az egészséges táplálkozás szokásait.
- Biztosítsa a gyermekek folyadékigényének kielégítését.
- Figyeljen a kulturált étkezés szokásainak kialakítására.
- Alakítsa ki a gyermekekben a testápolás helyes szokásait, (kézmosás, fogmosás, orrfújás).
- Érje el, hogy a gyermekeket rétegesen, kényelmes ruhába öltöztessék.
- Teremtse meg a pihenés nyugodt körülmények közötti kielégítésének lehetőségét.
- Munkájával járuljon hozzá az egészséges környezet biztosításához; az egészség kisebb eltéréseinek korrekciójához, a betegségek megelőzéséhez, az egészségmegőrzéshez.
- Vegye észre a gyermek betegségének kezdeti jeleit és lássa el ennek megfelelően.
- Biztosítsa a gyermekek mozgásigényének kielégítését, változatos lehetőségekkel.
- Törekedjen arra, hogy a gyermekek részére mindig az évszoknak megfelelő edzési lehetőséget biztosítsa.
- Gondoskodjon a balesetek megelőzéséről.

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Igény szerint, kulturáltan étkeznek; megfelelően használják az evőeszközöket.
- Rendszeresen, szükség szerint végzik testápolási teendőiket, szívesen mosnak fogat.
- Megfelelően használják zsebkendőjüket.
- Szükségleteik szerint öltöznek-vetkőznek.
- Saját igényeik szerint pihennek.
- Szívesen, igény szerint mozognak a szabadban.
- Az óvoda edzési lehetőségeit szívesen kihasználják.

A fejlődés jellemzői:

Az óvodáskor végére a gyermekek:

- Önállóan végzik a testápolással kapcsolatos teendőiket (használják a WC-t, mosakodnak, törölköznek, fogat mosnak).
- Hajukat rendben tartják.
- Vigyáznak a mosdó tisztaságára, rendjére.
- Elsajátítják az orrfújás helyes technikáját, megfelelően használják zsebkendőjüket.
- Étkezés közben kulturáltan viselkednek. Igénylik az asztal esztétikus rendjét.
- Megfelelően, helyesen használják az evőeszközöket (kanalat, villát, kést).
- Önállóan, megfelelő sorrendben, a hőmérséklet függvényében öltöznek, vetkőznek.

- Ruhájukat hajtogatva helyre teszik.
- Be tudják kötni a cipőjüket.
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére.

Módszertani alapelvek:

Az óvodapedagógus:

- Tartsa szem előtt a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét a gondozás folyamatában.
- Biztosítsa a folyamatosság elvét a gyermekek fejlesztésében.
- A gyermekek eredményes gondozása érdekében működjenek együtt a családdal.
- Segítse fokozottan a vele született rendellenességekkel és más testi, szervi problémákkal küzdő gyermekek felzárkóztatását.

Kapcsolatai más nevelési területekkel:

- Mozgással azért, mert a gondozás folyamatában különös jelentősége van a mozgásnak.
- Anyanyelvi neveléssel azért, mert a gondozási feladatok megoldása során folyamatos kommunikációt végeznek, s fejlődik szókincsük, kifejezőképességük.
- A külső világ tevékeny megismerésével azért, mert a környezetből szerzett ismereteket, tapasztalatokat felhasználhatják az egészséges életmód szokásrendszerének kialakítása során.

1.2 Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink:

„Az élet és az egészség az embernek semmi mással nem pótolható, alapvető értéke, nélküle sem egyéni, sem társadalmi lét, sem kultúra nem valósítható meg. Az egészség megszerzése, fenntartása és fejlesztése ezért az egyed, illetve a közösség egész életén át az élethez, a sikeres önmegvalósításhoz és a társkapcsolatokhoz szükséges feladatát képezi.

Az egészség modern értelmezése a testi, valamint a lelki és társkapcsolati jólétet, az aktív alkalmazkodó- és teljesítőképességét foglalja magában.”³

Meghatározóvá vált az egészséges életmódra nevelés fontossága - minta nyújtása, lehetőségek biztosítása - egészségtudat alakítása, egészséges táplálkozás elősegítése.

Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink megvalósításakor a gyermekekkel igyekszünk elsajátítani azokat az alapkészségeket, amelyek az egészséget védik, fejlesztik, korrigálják, hiszen az egészség védelme és karbantartása tanítható, fejleszthető, az élet további

szakaszaira is kihathat. A szokások kialakításánál érvényesítjük a differenciált, egyénre szabott fejlesztés elvét.

1.2.1 Egészséges táplálkozás

A gyermekkorban kialakult táplálkozási szokások befolyásolják az egész életünk során tanúsított étkezési magatartásainkat.

Az egészséges táplálkozási szokásokat minél fiatalabb korban ki kell alakítani, hiszen a táplálkozásnak kiemelt szerepe van az egészség megőrzésében, a betegségek megelőzésében, a gyermekek fizikai fejlődésében.

Intézményünkben a gyermekek étkeztetését biztosító konyha feladata a korszerű táplálkozás feltételeinek megteremtése. Az étlapon sok egészséges étel: szárnyashús, halhús, főzelék, saláta, gyümölcs, tejtermék, teljes kiőrlésű péksütemény és kevés nehezen emészthető zsíros étel szerepel. Az ételallergiások számára speciális étrendet biztosítanak.

A napi háromszor óvodában étkező gyermekek táplálékszükségletük kb. 70 %-át az óvodában fogyasztják el. A családban történő étkezésnél elsősorban a vitaminban, ásványi anyagban gazdag ételek bevitelére van szükség. Kerülni kell a cukros üdítők, chipsek, édességek túlzott fogyasztását. E szemlélet kialakításában fontos a családdal való együttműködés.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A szülők segítségével gyümölcs és/vagy zöldségnapok beiktatásával, gyümölcssaláta, saláta készítésével járuljon hozzá, hogy a gyermekek minél több vitaminhoz jussanak.
- Ismertesse meg a gyermekekkel az új ízeket.
- Biztosítsa a gyermekek folyadékigényének kielégítését.
- Teremtse esztétikus, kulturált környezetet az étkezéshez, amely fokozhatja az étvágyat.
- Időbeli állandósággal segítse elő az étkezéshez kapcsolódó reflexek kialakulását.
- Az ételeket a gyermekek igényeihez igazítva kínálja.
- Ismeretterjesztés, szülői programok, óvodai programok szervezése az egészséges életmód témában.

1.2.2 Mindennapos testnevelés, testmozgás

A **mozgás** fontos szerepet tölt be a 3-7 éves gyermekek fejlődésében. A gyermekek a mozgás, tevékenykedés során szereznek ismereteket környezetükről. Az óvodába kerülő gyermekek szívesen, örömmel mozognak. Saját testük és mozgásos képességeik megismerése segíti az „én tudat” fejlődését, a „szociális én” erősödését. A közös mozgás során fejlődik önuralmuk,

együttműködő és tolerancia képességük. A versengések lehetőséget adnak a siker és kudarc átélésére, kezelésére. A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk, és mintát adunk a szülőknek is.

A mozgás, élettanilag a kisgyermek alapvető életjelensége. A kisgyermek mozgásigénye folyamatos kielégítésre vár. A mozgás segíti a gyermeket a környező világ jobb megismerésében, a környezet felfedezésében és meghódításában.

A kisgyermek mozgásszükségletének kielégítése legnagyobb részt a játéktevékenység útján valósul meg, ennek megfelelően a mindennapi testmozgás középpontjában is a sok mozgással járó játék áll. A mozgásszükségletet a regenerálódást biztosító pihenés egészíti ki (csendes pihenő, alvás biztosításával, alvásigény figyelembevételével).

A **mindennapos testnevelés** megalapozza azt az igényt, hogy mindennap mozogni jó és szükséges.

A mindennapos testnevelés rendszeresen ismétlődő hatások együttesével eredményesen szolgálja a kötelező testmozgásos foglalkozásokat. Ezért fontos, hogy a gyermekek aktívan vegyenek részt benne. A lábstatikai rendellenességek megelőzése illetve korrekciója érdekében szükség van rendszeres lábboltozatot erősítő gyakorlatokra is. Ehhez kapcsolódik a futás sokféle változata.

A gimnasztika anyaga főleg törzsgyakorlatokból áll, mert ezek a helyes testtartás kialakulását segítik elő. A mindennapos testnevelés középpontjában a mozgásos játék áll. Ez a gyermekek számára az aktív pihenés egyik formája.

A mindennapos testnevelés edző (felfrissítő) jellegű gyakorlatai mellett korcsoportra szabott **testmozgásos** foglalkozást is tart az óvodapedagógus. Az egészség védelme és fejlesztése (testmozgással, motorikus képesség fejlesztéssel) alapvető egyéni és társadalmi kötelesség. A mozgás az óvodai nevelés folyamatában a gyermekek egészséges testi- és mozgásfejlesztése útján szolgálja személyiségük fejlődését. A testmozgás fejleszti a gyerekek természetes mozgását: a kúszást, mászást, csúszást, járást, futást, támaszt, függést, egyensúlyozást, ugrást, dobást. Megismerteti velük a gimnasztikát és néhány talajtorna elemet, labda gyakorlatokat és a sokszínű, változatos testmozgásos játékokat.

A rendszeres testmozgás kedvezően befolyásolja az egész szervezet növekedését, hozzájárul a légző- és keringési rendszer teljesítőképességéhez, a csont- és izomrendszer teherbíró

képességének növeléséhez. Lehetőséget biztosít a gyermekek mozgástapasztalatainak rendszeres bővítésére, fejleszti cselekvő- és feladatmegoldó képességüket, erősíti a szép mozgás iránti vonzalmukat.

Óvodás korban a testmozgás fontos szerepet játszik az egészség megóvásában, a szervezet biológiai egyensúlyának fenntartásában. A gondozás, egészséges életmódra nevelés hatását felerősíti, kiegészíti.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek egészségének védelme, edzettségük biztosítása.
- A mozgásos cselekvés, mint közvetlen tapasztalatszerzés készségeinek fejlesztése.
- Változatos mozgáslehetőségek biztosítása (élményt nyújtó kirándulások, sportvetélkedők, csoportos séták, udvari játékok).
- A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítése, a rendszeres mozgás biztosítása, a mozgáskultúra megalapozása, a motoros képességek fejlesztése.
- A mozgás megszerettetése, a közös mozgás által kiváltott öröm átélésének biztosítása.
- Mindig legyen tekintettel az évszakokra is. A késő őszi és kora tavaszi időben élénkebb mozgással járó gyakorlatokat vezessen a szabad levegőn.
- A gyermekek egészséges fejlődése érdekében teremtse meg azokat a feltételeket, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, növelik a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képességét.
- A különböző mozgások elsajátításának folyamatát, a mozgástapasztalat fejlesztését a gyermek játékos kedvére építse.
- Tartsa szem előtt, hogy a testmozgás legértékesebb anyagai a játékok, mert nemcsak a mozgások kombinációira adnak alkalmat, hanem új meg új tapasztalatok szerzésére is.
- Alkalmazkodjék a gyerekekhez, adjon lehetőséget, hogy az adott gyakorlatot ki-ki saját képességei szintjén hajtsa végre.

1.2.3 Testi és lelki egészség fejlesztése

Az egészséges személyiségfejlődés a testi és a lelki egészség összhangján alapul. A testi - lelki egészség tiszta, harmonikus környezetet igényel, amelyben a fizikai, pszichikus, szociális és esztétikai tényezők egyensúlyt tartanak.

Az egészség hármas (testi, lelki, társkapcsolati) jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, azaz, annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési

feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre azonban az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

Az óvodának, mint társadalmi intézménynek zavartalan működéséhez és sikeres nevelő munkájához nélkülözhetetlen a **kiegyensúlyozott légkör**, a harmonikus csoportmilió. Az együttműködés során keletkezett feszültségek feloldására, a másság különbözőségeinek elfogadására, baráti kapcsolat létesítésére van igény az együttjátszó gyermekcsoportokban.

A pszichohigiénés nevelés (lelki egészségvédelem) a lelki egészség fenntartásához és fejlesztéséhez szükséges készségek és képességek kiművelését öleli fel. Főbb területei közé soroljuk az egészséges napirend gyakorlását, készséggé alakítását, a hibás viselkedési módok kezelését, a stresszhatások kompenzációját, a magatartások érzelmi vezérlésére való készséget, a gyermekektől érkező segítségkérések, az ún. úgynevezett „segélykiáltások” megértését és megoldását.

Az életkornak megfelelő helyes életritmus kialakítása az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltétele, ezért ez a gondozás központi kérdése. A napi életritmus, a rendszeresen megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, így az egészséges testi és szellemi fejlődésnek is feltételei.

A mindennapos óvodai nevelési gyakorlat kiemelt feladata a gyermekek beilleszkedési képességének (a csoportba történő integrációjának) elősegítése. A **közösségi szokások** előfeltételei annak, hogy a gyerekek beilleszkedjenek a csoportba, biztosítsák a közös élet biztonságát, nyugalmát, a gyermekek védettségét, közösségi érzelmeinek alakulását. A gyermekek számára a szokások tehát az elemi közösségi követelmények természetes közvetítői. A szokások közvetlenül hatnak a közösségi érzelmek alakulására. A közösségi élet normáit kifejező szokások alapozzák meg a közösségi beállítódást és a fejlettebb magatartás alakulását.

A gyermekek közösségi neveltsége magatartásukban is megmutatkozik. A pozitív magatartás háttérében a pozitív beállítódás alakulása feltételezhető. Az óvodapedagógusi elvárások, a társaktól kapott visszajelzések, a közös élmények elősegítik, hogy a gyerekek magukévá tegyék a pozitív magatartásformákat.

A gyermekek gondozása az óvodai nevelőmunka alapvető feladata: olyan sajátos nevelési feladat, melynek színvonalas megvalósítása nemcsak a gyermek személyiségének fejlesztését

alapozza meg, de lehetővé teszi annak a kedvező környezeti hatásnak a kialakulását, ami a gyermek további fejlődéséhez nagymértékben hozzájárul.

Az óvodapedagógus feladata:

- A társas-társadalmi beilleszkedés (integráció megvalósítása).
- A jót erősítve, a sikereket kiemelve, sikertelenség esetén biztatva, bátorítva segítjük a gyermekeket abban, hogy önbizalmuk megerősödjön.
- A társas kapcsolatok erősítése, az együttműködés fokozása személyesen, illetve csoportos tevékenység során.
- A másik személy megismerése, elfogadása, kedvező társalgási kapcsolatok alakítása.
- Más gyermekközösségekkel, egyesületekkel kapcsolattartás, barátkozás.
- A másság elfogadtatása a gyermekközösségekkel.
- A gyermekek óvodában eltöltött idejét tudatosan és élettani szükségleteik figyelembevételével tervezze.
- A nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó érdekében a gyermekek óvodában eltöltött idejét, észszerűen a szükségleteknek megfelelően ossza be.
- A helyes életritmust fokozatosan, az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően a családdal együttműködve alakítsa ki.
- A lelkiileg egészséges és harmonikus személyiség formálásához az elfogadó, türelmes légkör kialakítása.
- Az érzelmi alapigények kielégítése, a biztonságérzet, védettségérzet biztosítása.
- Törekedjék arra, hogy minden gyermek - egyéni fejlettségének megfelelően - képes legyen azonosulni a közösségi - erkölcsi igényekkel, kívánalmakkal.
- Fejezze ki a sikerrel végzett közös feladatok feletti örömét. Mutasson rá, hogy az eredmények együttesen érhetők el.
- Ösztönözze a gyermekeket arra, hogy keressék az óvodapedagógus, a társak, a csoport és a család számára hasznos, örömet jelentő tevékenységeket.
- A szülőkkel való kapcsolattartás különböző formáin (családlátogatás, szülői értekezlet, fogadó óra) beszéljenek a gyermek testi - lelki egészségéről.
- A mindennapos imádságok, áhítatok és a hittan keretein belül törekedjék a gyermekek lelki békéjére, kiegyensúlyozottságára.

1.2.4 Bántalmazás esetén teendők

A gyermekbántalmazásnak sokféle oka van. Személyiségben rejlő problémák, házastársi gondok, illetve gazdasági (anyagi) okok, stb. A lényeg azonban az, hogy a gyermekbántalmazás a gyermekben egész hátralévő életére maradandó károkat okozhat, nemcsak fizikailag, hanem pszichikailag is.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint a gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, illetve ügyeinek intézésével foglalkozik, s ehhez szorosan kapcsolódva rögzíti a törvény, hogy ez a védelem milyen alap-és szakellátások, illetve hatósági intézkedések útján biztosítható. A gyermeket, mint emberi lényt megilletik az emberi jogok, amelyek a korra való tekintettel fokozottabb védelmet igényelnek.

A részletes feladatokat és a kapcsolattartás formáit az óvoda Integrációs programja tartalmazza.

Az óvodapedagógus feladata:

- Megfigyelni az adott gyermek személyiségváltozásának jeleit, arról tájékoztatni a vezetőt.
- Beszélni a szülőkkel az észrevett és a gyermek által elhangzott eseményekről.
- A gyermeki jogok védelmében értesíteni a hatóságokat (gyámhivatal, rendőrség), intézkedéseik során a gyermek mindenképp felett álló érdekét szem előtt tartva kell eljárni.

1.2.5 Balesetmegelőzés és elsősegélynyújtás

Balesetmegelőzés terén az óvodapedagógus kötelessége a rábízott gyermekek testi épségének védelme. Az óvodáskorú gyermek fokozottan ki van téve kisebb-nagyobb baleseteknek. Életkori sajátossága a játékoság és kíváncsiság, de még nincs elég tapasztalata, így sokszor nem ismeri fel a veszélyt.

Az óvodapedagógus munkaköri kötelezettsége a megfelelő felvilágosítás, a balesetvédelmi előírások betartása és betartatása, a veszélyhelyzetek feltárása és elhárítása, indokolt esetben a szükséges intézkedések megtétele.

Elsősegélynyújtás miatt ügyelni kell arra, hogy az elsősegélydoboz állapota mindenkor megfelelő legyen, felszereltsége nyújtson lehetőséget segítségadásra.

A balesetvédelemmel és az elsősegélynyújtással kapcsolatos feladatokat és teendőket az óvoda Szervezeti és Működési Szabályzata, valamint Házirendje tartalmazza.

Az óvodapedagógus feladata:

- A balesetbiztonsággal kapcsolatos szokások, magatartási formák kialakítására alkalmas környezet megteremtése.
- Fegyelmezett, derűs légkör biztosítása, ahol nem kell mindent tiltani.
- A balesetek megelőzése úgy, hogy az ne gátolja a gyermekek tevékenységét.
- Felismerni a balesetveszélyes helyeket, helyzeteket.
- Az egészségvédő, balesetmegelőző, szabályt követő készséges magatartás megismertetése, elsajátíttatása. A gyermek biztonságra törekvő viselkedésének fejlesztése.
- Az udvaron is legyen együtt a gyermekekkel, legyen együttes élményt kereső, olykor együttjátészó, mindenképpen tevékenységet irányító személy.
- Gondoskodjon a játékszerek, eszközök megfelelő állapotáról, minőségéről.
- Helyes eszközhasználat megtanítása.
- A veszélyes anyagokat, tisztítószereket zárja el, hogy a gyermekek ne férhessenek hozzá.
- Alapvető közlekedési szabályok megismertetése társasjátékokkal, séták alkalmával.
- Sajátítsa el az alapvető elsősegélynyújtó ismereteket pl. az óvoda védőnője segítségével.

1.2.6 Személyi higiéné

A **személyi higiénére** nevelés (a testápolás, a ruházat, a helyes táplálkozás, a kulturált étkezés gyakorlása) mindennapos óvodai feladat. Célunk, hogy az óvodában eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jólétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő tevékenységekben.

A higiénés szokások, szabályok kialakítása, megerősítése az egész nap folyamán történik; elérésének érdekében a pozitív megerősítés módszerét alkalmazzuk.

A betegségek megelőzésére nevelés az óvodapedagógus preventív feladata a rendszeres kézmosásra szoktatás, a fertőtlenítő eljárások ismerete, alkalmazása és a beteg gyermek elkülönítése terén.

Óvodánkban a gyermekek rendszeres egészségügyi ellenőrző vizsgálatokon vesznek részt: fogorvosi, védőnői, ortopéd orvosi, valamint logopédusi szűrővizsgálatokon.

Szükség esetén a szülők tanácsadásban, illetve gyermekeik szakellátásban részesülnek.

A **környezeti higiénia**, a környezettudatos magatartás kialakításában az óvoda minden dolgozójának feladata van.

A környezeti higiéné nevelés magában foglalja:

- az óvoda tisztaságának megóvását, szépítését, virágosítását
- a csoportszobák, helyiségek szellőztetését

- az udvar tisztán tartását, gondozását
- a helyiségek, mellékhelyiségek alapos takarítását
- a játékszerek, eszközök higiéniját, rendben tartását – balesetmentesítés
- ivóvíz higiéniját
- a természet megvédését, ápolását
- a hulladék kezelését (szelektív gyűjtés)
- az energiával való takarékoságot (világítás, fűtés, víztakarékos csap).

Az óvodapedagógus feladata:

- A higiénés testápolásban nagy szerepe van az utánzásnak, bemutatásnak, a felnőtt példamutatásának. A személyi és környezeti higiénia, az életmód kialakulásában meghatározó a család szerepe. Az otthoni higiénés szokások azonban nem feltétlenül azonosak az óvoda tisztálkodási, testápolási teendőivel. Az elvárások megismertetése az óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztensek és a dajkák feladata. Ennek érdekében törekedni kell a családi és óvodai higiénés szokások összehangolására.
- A gyermekek bensőséges keretek között sajátítsák el a testápolással kapcsolatos teendőket, utánzás és gyakorlás során.
- Példamutatással, a helyes szokások megerősítésével, kialakításával, a kézmosás, a fogmosás, a zsebkeendő- és fésűhasználat váljon a gyermekek igényévé.
- Megfelelő higiénés szemlélet átadása a WC használat területén.
- Érje el, hogy a gyermekeket az évszaknak megfelelően, rétegesen öltöztessék, legyen váltóruhájuk.
- Biztosítson rendszeresen és szükség szerint időt a testápolási teendők végrehajtására.
- Gondoskodjon arról, hogy a személyes higiénés felszerelés (törölköző, fogmosó-felszerelés, ágynemű, fésű) minden gyermek számára külön-külön rendelkezésre álljon.
- A mindennapos óvodai tevékenységek során alakítsa ki a gyermekekben a környezetük tisztaságára való igényt.
- A gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve hívja fel figyelmüket az energiával való takarékoság fontosságára.

Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink éves tervét az óvoda éves munkaterve és a csoportnapló tartalmazza.

2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága **magatartásának érzelmi vezéreltsége**, ezért elengedhetetlen, hogy már az óvodába lépéskor **kedvező érzelmi hatások** ériék a gyermeket, s később is **érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör** vegye körül az óvodában. Így alakulhat ki az óvodapedagógus közvetítő személyén keresztül a gyermeki bizalom kiépítése Isten, mint mennyei Atya felé.

Fontos, hogy az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot **pozitív attitűd, érzelmi töltés** jellemezze. Az óvodapedagógus példáin keresztül gyermekeink tudatosan és tudat alatt is tanulnak, mivel az általuk szeretett óvodapedagógussal azonosulnak. A Biblia mindig a példaadás tanítási segédletével dolgozik, példaképeket mutat be, és bátorít, hogy kövessük azokat. A hit által annak elfogadására és megértésére neveljük a gyermekeket, hogy **az emberek különböznek egymástól**.

Fontosnak tartjuk, hogy segítsük a gyermekek **erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását**, de egyúttal teret engedünk **önkifejező törekvéseinek** is. Az ébredező kapcsolatok, barátságok ápolása, segítése a magatartásformák gyakorlása által az ideális énkép és az önérvényesülési törekvések szinkronba hozását segítik.

A szocializáció szempontjából meghatározó a **közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása**, a cselekvés normáit kifejező törvények Evangéliummal együtti megjelenítése, a **szokás- és normarendszer megalapozása**. A keresztyén magatartásforma, viselkedési stratégia alakítása eredményeként alakuljanak ki a gyermek **erkölcsi tulajdonságai** (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség), fejlődjenek **akarati tulajdonságai** (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat).

Nevelőmunkánk során a **gyermekek nyitottságára** építünk, ezáltal megteremtjük azokat a feltételeket, hogy a gyermekek **megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket**. Ezáltal elősegítjük a **nemzeti identitástudat, a keresztyén kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz** való kötődés alapjainak kialakulását; lehetővé tesszük, hogy a gyermek rá tudjon csodálkozni **a természetben, az emberi környezetben** megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azokat.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából alkalmazotti közösségünk **modellszerepet** tölt be a kommunikáció, a bánásmód és a hiteles viselkedés közvetítése terén.

A **kiemelt figyelmet igénylő gyermekek** esetében az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberek (pszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus) közreműködését igényeljük, amelyben jelentős szerepe van az óvoda és a szakemberek együttműködésének.

Feladatok:

Az óvodapedagógus:

- Segítse a szocializációt, a gyermekek bevezetését az óvodai környezetbe.
- Vegye figyelembe, hogy a gyermeket milyen környezeti hatások érték eddig.
- Törekedjen a barátságos, derűs légkör kialakítására.
- Éreztesse, hogy mit és miért tart helyesnek vagy helytelennek, melyhez az Evangélium példaképeit vegye segítségül.
- Biztosítsa, hogy a gyermekek éntudata megerősödjék.
- Fokozatosan alakítsa a gyermekek tűrő és konfliktusmegoldó képességét.
- Közös élmények, bibliai példázatok biztosításával segítse a barátságok, kapcsolatok alakulását, formálódását.
- Fordítson nagy gondot a személyes érintkezésre, kommunikációra.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekekben kialakulhassanak a pozitív érzelmek (pl. részvét, együttérzés, tolerancia).
- Alakítsa ki a gyermekekben a felelősség-, és kötelességtudat érzését.
- Törekedjen arra, hogy a gyermekek az életkoruknak megfelelő tevékenységet folytassanak és abban minden gyermek a saját képességeinek megfelelő szinten vehessen részt.
- Használja ki az ünnepek adta lehetőségeket a gyermekek érzelmeinek gazdagítására.
- Szervezze meg körültekintően az ünnepeket, a keresztyén óvoda szellemiségének megfelelően alakítsa ki a megfelelő hangulatot.
- Érezze feladatának a gyermeki bizalom kiépítését Isten felé.

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Beszoknak az óvodai környezetbe.
- A kialakult óvodai szokásokat és szabályokat betartják.

- Köszönnek, amikor belépnek a csoportba és hazamenetel alkalmával.
- A viselkedési- és udvariassági szokásokat betartják (kérem, köszönöm).
- Elmesélik a velük történt eseményeket.
- Alkalmazkodnak társaikhoz. Segítenek társaiknak.
- Vigyáznak társaik munkáira, játékaira.
- Tiszteletben tartják társaik érzelmeit. Megvigasztalják egymást.
- Örömmel vesznek részt a különböző tevékenységekben.
- Ajándékokat készítenek különböző alkalmakra.
- Szívesen és örömmel vesznek részt az ünnepi előkészületekben.

A fejlődés jellemzői:

Az óvodáskor végére a gyermekek:

- Szociálisan éretté válnak az iskolakezdésre.
- A közös tevékenységekben aktívan vesznek részt.
- Elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat.
- Észreveszik, ha valaki segítségre szorul és önként segítenek.
- Alkalmazkodnak társaikhoz, képesek tolerálni a másságot.
- Figyelmesen és türelemmel hallgatják az óvónő és társaik közléseit, kérdéseit.
- Kialakul bennük a csoport iránti érdeklődés, örülnek az együtt átélt sikereknek, élményeknek.
- Kialakul önbizalmuk.
- Képesek az érzelmeiket kifejezni, átadni, mások érzelmeit befogadni.
- Képesek a negatív érzelmeiken uralkodni.
- Képesek egyéni érdekeiket a közösség érdekeinek alárendelni.
- Felelősséget éreznek a vállalt feladatért.
- Képesek önálló véleményalkotásra; választanak és döntenek ismert helyzetekben.
- Ismerik Jézus szeretetét, vágynak a bibliai történetek hallgatására, megértésére.

Módszertani alapelvek:

Az óvodapedagógus:

- Ismerje alaposan a Biblia tanításait.
- Érvényesítse az egyéni bánásmód elvét.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermek maga válassza meg azt a tevékenységet, amelyhez kedvet érez.

- Tartsa szem előtt, hogy kapcsolatteremtésének módjai mintát jelentek a gyermekeknek.
- Olyan pozitív magatartásformákat közvetítsen, melyeket a gyermekek magukévá tehetnek.
- Vegye figyelembe, hogy a közösségi élet szokásai alapozzák meg a közösségi magatartás alakulását.

Kapcsolatai más nevelési területekkel:

- Az evangéliumi nevelés a példaképek, a példaadás tanítási segédletével közvetíti a gyermektől elvárt magatartásformákat.
- Az anyanyelvi neveléssel azért, mert minden tevékenység során az óvónő és a gyermek kommunikál környezetével.
- A külső világ tevékeny megismerésével azért, mert a környező világ megismerése, a jeles napokhoz kötődő népszokások felelevenítése, az ünnepre készülődés közös átélése erősíti és megalapozza a közösségi érzéseket.
- A munka jellegű tevékenységekkel azért, mert a munkavégzés során megtapasztalja annak örömét, hogy jó érzés másokért dolgozni.
- A komplex esztétikai neveléssel azért, mert az esztétikai érzelmeket az adott közösségben együtt élik át.
- A játékkal azért, mert az együttjátás során alakulnak a közösségi magatartásformák, viselkedési szabályok, melyeket pozitív érzelmek kísérik.

2.1 Beszoktatás

Az első találkozás az óvodával - annak személyi és tárgyi környezetével - minden gyermek esetében alapvetően befolyásolja az óvodához fűződő későbbi kapcsolatát. Ezért fontos feladatunknak tekintjük, hogy mind a gyermekekkel, mind a szülőkkel őszinte, együttműködő légkört alakítsunk ki.

A nyáron megtartott első szülői értekezleten a szülőkkel már beszélgetünk az óvodai életéről, az óvodai szokásokról. Az egyéni problémák megbeszélésére a tanév eleji családlátogatások nyújtanak lehetőséget. Itt adódik alkalom arra, hogy részletesen megbeszéljük a beszoktatás idejét, módját; és betekintést nyerjünk a gyermek családi körülményeibe.

Óvodánk csoportjaiban az ott dolgozó óvodapedagógusok - élve módszertani szabadságukkal - a gyermekcsoportjuk összetételének, sajátosságainak figyelembevételével döntenek a beszoktatás módjáról.

2.2 Megemlékezések, ünnepek

A hétköznapiakat megszakító megemlékezések és ünnepek szépséget és értelmet adnak a napi feladatoknak. A keresztyén óvodában a gyermekek és a felnőttek számára egyaránt örömet, a hálaadás alkalmát jelentik. Az egyházi ünnepeket a csoportokban, és óvodai szinten az **egyházközséggel közösen** is szervezzük.

A **csoport életében** is vannak ünnepek (pl. évnyitó, születésnap, névnap, farsang, évváró), melyek pozitív érzelmi töltéssel segítik a gyermekek érzelmi életének fejlődését, a gyermekek közösséggé kovácsolódását, énképük fejlődését, az együttünneplés örömeinek átélését.

A **nemzeti ünnepek** és a néphagyományok ünnepei segítenek abban, hogy a gyermekek megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, ezzel megalapozzuk a szülőföldhöz való kötődés és a hazaszeretet alapjait.

Reformáció napja (október 31.)

A református egyház meghatározó ünnepe. 1517. október 31-én függesztette ki Luther Márton a wittenbergi vártemplom kapujára a 95 pontba foglalt téziseit.

Adventi időszak és Karácsony

Az adventi koszorúk közös készítése közben, gyertyagyújtásnál éneklünk és beszélgetünk, lelki várakozással készülünk Jézus születésének ünnepére. Igyekszünk tudatosítani a szülőknél is, hogy az ajándékvásárlás mellett fordítsanak gondot szívünk szeretetére, és a Megváltó születése ünnepének készülődésére. A karácsonyi történet feldolgozása csoportonként és közös óvodai ünnepel történik. Eddigi óvodai szokásainkhoz teljes mértékig illeszkedik az az elv, hogy az ünnep meghitt melege Karácsonykor a családban várjon a gyermekekre.

Virágvasárnap

Az előkészületek során a csoportszoba virágokkal díszítése, a gyermekek aktív közreműködése mind aktiválja az öröm közös átélését. Az ünnep üzenetét és örömét átéli a gyermek, ha az óvodapedagógus elmondja, miként vonult be Jézus Jeruzsálembe. A történet kapcsán ki kell emelnünk, hogy Jézus királysága a szeretet, az igazság, a béke és a jószág kincseibe öltözködik, és életét adja értünk.

Húsvét

A gyermekek könnyen megértik a győzelem kifejezést, és örömmel tapasztalják meg, a történet megismerése kapcsán, hogy Jézus, aki vállalta értünk a halált, legyőzte azt, és feltámadva győzött mindenek fölött. Érzékeltetjük a tanítványok örömét, és a feltámadásra helyezett hangsúllyal kiküszöböljük a gyermeki félelem kialakulását, de a történet igazságához is hűek maradunk. Igen nagy tapintattal és pedagógiai érzékenységgel kell elkülönítenünk a húsvét eddigi szimbólumát a jelenleg közvetített értékektől.

Pünkösöd

A Szentlélek kitöltetésének ünnepe, az Egyház születésnapja. Itt indul el az Egyház szervezése a Szentlélek által.

Évnyitó

A családok és a gyülekezet közös ünnepe. Az óvodai nevelési év ünnepélyes megnyitása.

Anyák napja

Az anyák napja világszerte megünnepelt nap, amelyen az anyaságról emlékezünk meg május első vasárnapján. Lényege hálánk kifejezése, az édesanyához való pozitív érzelmi kötődés megerősítése. Megünneplése a családokkal közösen a templomban történik.

Évzáró

A gyermekek műsoros ünnepe, a nevelési év hangulati lezárása, az óvodától búcsúzó gyermekek köszöntése, amelyen a családok is részt vesznek.

Születésnap

Fontos a gyermekek énképének kialakulása, a pozitív éntudat és közösségi tudat megalapozása szempontjából. A gyermekek által a legkedveltebb óvodai ünnep. Megünneplése csoportonként változó.

Mikulás

A gyermekek megismertetése Szent Miklós történetével. A közös várakozás és ünneplés örömeivel a közösségi nevelés és a pozitív érzelmek megerősítése.

Farsang

A farsang a vízkeresztől (január 6.) hamvazószerdáig, a nagyböjt kezdetéig tartó időszak elnevezése, amelyet hagyományosan a vidám multságok jellemeznek. A farsang jellegzetessége, hogy a keresztény liturgikus naptárban nem kötődik hozzá jelentős vallási ünnep, alapvetően a gazdag néphagyományokra épül. Az óvodában történő megünneplés célja a népszokás, néphagyomány ápolása.

Gyermeknap

Az ünnep célja, hogy megemlékezzenek a világ gyermekeinek testvériségéről és egymás közti megértésről, valamint a gyermekek jóléte érdekében kifejtett küzdelemről. Magyarországon május utolsó vasárnapján ünnepeljük.

Március 15.

Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc kitörésének napja. Nemzeti ünnep, amelyen nemzeti összetartozásunkról emlékezünk meg. A hazafias nevelés része, célja a szülőföldhöz való kötődés alapjainak megerősítése.

Környezetvédelmi világnapok

A környezetvédelmi világnapok felhívják a figyelmünket a környezetvédelem fontosságára és arra is figyelmeztetnek, hogy Földünket és környezetünket az év többi napján is védeni kell. Csoportonként változó megünneplésük a gyermekek életkorához igazodik.

Ünnepek az óvodánkban:

Ünnepek neve	Életkor	Ünnepek formái			
		csoport		óvoda	
		nyitott	zárt	nyitott	zárt
Keresztyén ünnepek	3-7 év	Adventi időszak	Adventi időszak és Karácsony Virágvasárnap Húsvét Pünkösöd	Reformáció* Adventi időszak és Karácsony* Virágvasárnap* Húsvét * Pünkösöd*	
Az óvodai élet	3-7 év		Születésnap	Évnyitó*	Mikulás

hagyományos ünnepei				Anyák napja* Évzáró	Gyermeknap
Nemzeti ünnep	4-7 év		Március 15.		
Néphagyományok ünnepei	3-7 év		Farsang		
Időszakos ünnepek	3-7 év	Környezetvédelmi világnapok			

* Egyházközséggel közösen

3 Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

3.1 Anyanyelvi nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés szerves részét képezi óvodai nevelőmunkánknak; a nevelés **valamennyi tevékenységi formájában megvalósítandó feladatnak** tekintjük. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – **jelen van az óvodai nevelőtevékenység egészében**, az óvodai élet mindennapjaiban a gyermekek tevékenységein keresztül, valamint a társakkal, óvodapedagógusokkal való kapcsolatteremtésben.

Különös figyelmet fordítunk az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére és szeretetére nevelés közben a gyermek **természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására és ösztönzésére**, a **gyermek meghallgatására**, a **gyermeki kérdések támogatására** és a **válaszok igénylésére**.

A **kommunikáció** a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszköze a szocializáció folyamatában. A beszélő környezet megteremtésével, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (nem javítgatással) természetes beszéd- és kommunikációs kedv fenntartására, ösztönzésére és a gyermeki kérdések támogatására törekszünk. Elősegítjük a gyermek önálló véleményalkotását, fejlesztjük döntési képességét a kortárskapcsolatokban s a környezet alakításában. A megfelelő fejlesztés érdekében modellértékű az óvoda valamennyi dolgozójának együttműködése, kommunikációja, gyermekekkel való bánásmódja.

Az óvodai tevékenységek közötti komplexitás, a közös élmények, valamint a folyamatos napirend lehetővé teszi, hogy a gyermekek a nap folyamán bármikor bátran, szívesen kezdeményezzenek beszélgetést, spontán élményekről, vagy egy adott témáról. Ebből következik, hogy az anyanyelvi kommunikációs nevelés elengedhetetlen feltétele a kiegyensúlyozott, szeretetteljes, szóbeli közlést kiváltó légkör, amelyben a beszéd és a gondolkodás egymást szorosan átölelve mindig jelen van. A gyermeket körülvevő környezetben az óvodapedagógus, a pedagógiai asszisztens valamint a dajka mintaadása, összehangolt munkája elengedhetetlen a megfelelő fejlődéshez.

Az óvodapedagógus által kezdeményezett anyanyelvi játékok adnak teret az artikuláció, szókincs, kifejezőkészség fejlesztéséhez, pl.: hangutánzó, szinonimakereső, légzéstechnikát segítő, fonémahallás-fejlesztő játékok.

A gyermekek beszédfejlesztését a logopédus tevékenysége segíti elő, együttműködve a családdal, a szociokulturális háttért figyelembe véve differenciált készség és képességfejlesztést valósítunk meg.

Az eredményes megvalósítás hozzájárul a gyermekek iskolai képességeinek megalapozásához, elősegíti a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkózásának lehetőségét.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, gyermekek esetében a pedagógiai munka mellett, speciális ismeretekkel rendelkező szakemberek segítségével érhetjük el a megfelelő fejlettségi szintet. Óvodánkban az ez irányú fejlesztést a megfelelő szakemberek bevonásával végezzük.

Anyanyelvi fejlesztő feladatok:

- Az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása, az egész óvodai nevelőmunka minden területét átható, kiemelt nevelési feladatként.
- Biztosítani kell a gyermek kommunikációs kedvének fenntartását, ösztönözni kell a gyermeket - a gyermeki kérdések támogatásával és a válaszokkal - a természetes beszédre.
- Kommunikáció indítása: játékos beszédindítás, a párbeszéd elemeinek elsajátítása, a nyelvi kapcsolatteremtés egyszerű, majd fokozatosan bővülő formáinak elsajátítása.
- Hangdifferenciálások, helyes kiejtésre szoktatás, a szókincs fejlesztése.
- Az egyszerű mondatok értése, reprodukálása, a nyelvi formába öntött spontán gyermeki megnyilvánulások reprodukálása, gyakorlása.
- A beszéd és a mozgás koordinálása.
- A környezet megismertetése, és az ezzel kapcsolatos szókincs és fogalomkincs bővítése.
- Változatos verbális tapasztalatgyűjtés: versek, mesék dramatizálása, memorizálása.
- Motiváltság, a kérdezés képessége, érdeklődés kifejezéseinek bővítése.
- Kapcsolatfelvétel és a -tartás szintje, válaszadás képességeinek fejlesztése.
- Esztétikai élményszerzés, értelmi- és nyelvi gazdagodás biztosítása.

Feladatok:

Az óvodapedagógus:

- Beszéde legyen követésre méltó, nyelvhasználata a hangok ejtésében is legyen kifogástalan.
- Mondatszerkesztése legyen egyszerű, de változatos.
- Beszéljen természetes hangon, a csoport hang- és zörejszintjéhez alkalmazkodva.

- Törekedjen beszédében a szemléletességre, a képszerű kifejezések alkalmazására.
- Legyen kezdeményező a kapcsolatteremtésben.
- Adjon lehetőséget arra, hogy természetes módon minden gyermek beszélhessen arról, ami foglalkoztatja, érdekli.
- Fejlessze kérdéseivel is a gyermekek gondolkodását, ösztönözze beszédre őket.
- Kísérje figyelemmel, hogy a gyermekek beszédükben helyesen alkalmazzák-e az ismert szavakat.
- Ügyeljen arra, hogy a gyermekek beszédükben a magyar nyelv sajátosságainak megfelelően hangsúlyozzanak.
- Igyekezzen a gyermekek passzív szókincsét aktivizálni, szókincsét bővíteni.
- Fejlessze a gyermekek metakommunikációs képességét is.
- Kísérje figyelemmel a gyermekek egyéni beszédsajátosságait.
- Az anyanyelvi játékok alkalmazásával segítse elő a gyermekek artikulációjának, szókincsének, mondatalkotásának, párbeszédének fejlesztését.
- Az egyéni beszédhibák javítására speciális szakemberek bevonásával törekedjen.

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Tevékenységüket beszéddel kísérik az adott helyzetnek megfelelően.
- Aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket.
- A nyugodt légkörben maguk is kezdeményeznek beszélgetést.
- Beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.
- Érzelmeket képesek beszéddel kifejezni; természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérni.
- Megértik az óvodapedagógus szóbeli kérdéseit, magyarázatát; saját kérdésüket, válaszukat, kiegészítő gondolataikat ahhoz igazítják.
- Végighallgatják türelmesen az óvodapedagógus kérdéseit, vagy társaik mondanivalóját.
- Történeteket találnak ki és mesélnek el önállóan.
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő beszéd.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

A gyermekek:

- Értik és használják az ismert szavakat akkor is, ha az azokkal jelölt tárgyakat, személyeket nem szemlélik közvetlenül.

- A megismert szavakat, kifejezéseket, a szokásostól eltérő beszédhelyzetekben is jelentésüknek megfelelően értik és használják.
- Szívesen, biztonságérzettel beszélnek, aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket.
- Összefüggő mondatokkal fejezik ki magukat, de a folyamatos elbeszélésük még nem követi a történések logikai, időbeli sorrendjét.
- Páros és csoportos beszédhelyzetekben, megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.
- Kapcsolódni tudnak saját kérdésükkel, válaszukkal, kiegészítő gondolataikkal a beszéd témájához.
- Nyugodtan, türelmesen végighallgatják mások mondanivalóját.
- Helyesen használják a névmásokat, a névutókat, az igeidőket és az igemódokat.
- Beszédükben kialakul az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozás, hanglejtés, hangerő, és sebesség.
- Optimális esetben tisztán ejtenek minden beszédhangot.

Módszertani alapelvek:

Az óvodapedagógus:

- Beszéde követendő példa legyen.
- Biztosítson megfelelő érzelmi légkört a gyermekek megnyilvánulásaihoz, beszédaktivitásához.
- Segítse az olyan helyzetek kialakulását, ahol a gyermekek élményeiket, mondanivalójukat érzelmileg telítve tudják kifejezni anyanyelvükön. (Szélsőséges érzelmeiket is).
- Törekedjen arra, hogy beszédében az irodalmi nyelven túl helyesen alkalmazza a helyi tájnyelv sajátosságait (szegeci, "ö"-zö nyelvjárás).

Kapcsolatai más nevelési területekkel:

- Az anyanyelvi nevelés minden más nevelési területtel kapcsolatban van, mert a gyermek minden tevékenységét beszéddel kíséri.
- Az egészséges életmód alakításával azért, mert a gondozással kapcsolatos tevékenységek közben folytatott beszélgetések elősegítik a gyermek és az óvodapedagógus érzelmi kapcsolatának kialakulását, elmélyülését.
- Az érzelmi, az erkölcsi nevelés és a közösségi nevelés biztosításával azért, mert a gyermekek közös tevékenységük során sajátítják el és használják a párbeszéd különböző fordulatait,

kifejezéseit, az udvarias viselkedés nyelvi kifejezéseit.

- A játékkal azért, mert amikor a gyermek játszik a többiekhez alkalmazkodnia kell egész viselkedésében, beszédében is. Az anyanyelvi játékoknak közvetlen beszédfejlesztő célja van.
- A munka jellegű tevékenységekkel azért, mert ekkor nagyon fontos, hogy az összehangolt cselekvés érdekében a gyermekek megfelelően tudjanak egymással kommunikálni.
- A külső világ tevékeny megismerésével azért, mert annak megismerése, a tárgyak, jelenségek megnevezése, összehasonlítása hozzájárul az anyanyelvi nevelés feladatainak megvalósításához.
- A komplex esztétikai neveléssel azért, mert szerzett élményeik hatására kialakult érzelmeiket szóban is kifejezésre juttatják.

3.2 Értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Óvodánk a gyermekek **egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára**, - mint életkori sajátosságra –, valamint a **meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire** építve biztosítja a **változatos tevékenységeket**, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből.

Feladatunk, hogy a tevékenységek közben kialakult észlelési képességeit, valamint finommotoros képességeket legyen képes összerendezetten használni.

Az értelmi nevelés feladatai közé tartozik **a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása**, valamint **az értelmi képességek** (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és **az alkotóképesség fejlesztése**. Az értelmi képességek fejlesztéséhez, különösen **a képzelethez és a kreativitáshoz biztosítani kell a fejlődést elősegítő ösztönző környezetet**.

E fő feladatunk megvalósítandó területei:

- Ismeretek nyújtása a természetről, környezetről, a művészetről, az emberről és Isten teremtő-gondoskodó szeretetéről.
- A tágabb és szűkebb természeti és társadalmi környezet közvetlen, tapasztalati úton történő megismerésével a gyermekek tiszteljék a teremtett világot, az ember által épített környezetet, óvják és bátran alakítsák azt anélkül, hogy kárt okoznak benne.

- A társadalmi környezettel kapcsolatos ismeretek bővítése, az értékrend a fenntartható fejlődés - mint szempont - megfelelő formálása, az életminőség javítását szolgáló magatartásforma kialakításához kell, hogy vezessen. Fontosnak tartjuk a környezettudatos nevelés központi gondolatát a „környezeti polgárrá” nevelést, azaz a természeti, az épített, a társas társadalmi környezet fenntarthatósága érdekében szükséges ismeretek, magatartásminták, értékek és életviteli szokások megtanítását.
- A tárgyi világ reális, és differenciált - a gyermek egyéni érdeklődésén és kíváncsiságán alapuló - megismerését biztosító érzékelési és észlelési folyamatok fejlesztése.
- Az emlékezet, a kognitív, a pszichoszomatikus és kommunikációs készségek fejlesztése.
- A gondolkodás és az önálló problémamegoldó készség fejlesztése, konkrét fogalmi gondolkodás megalapozása.

III. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

1. Személyi feltételek

A Hódmezővásárhelyi Újtemplomi Református Egyházközség 2001. szeptember 1-jén feladattal átvette az óvodát a helyi önkormányzattól. A nevelőtestület az önkormányzattól álláslehetőségeket nem kapott, a református egyház - megismerve a szülők óvodapedagógusokhoz való ragaszkodását, valamint a testület szakmai és érzelmi kötődését - a teljes nevelőtestületet átvette. Ebben a nehéz helyzetben mindannyian sikeresen törekedtünk a zavartalan együttműködésre. Testületünk minden tagja igyekezett szakmai továbbképzések keretében elsajátítani azokat az ismereteket, amelyek folyamatosan lehetővé tették, hogy az evangéliumi nevelést az óvodapedagógusok is végezhessék a csoportokban.

A keresztyén nevelés keretein belül a gyermekáhitatot és a bibliai történetek feldolgozását a fenntartó egyházközség lelkésze tartja.

Az óvodában folyó nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, meghatározó szereplője még az óvodapedagógus, akinek elfogadó, segítő, támogató magatartása modellt, mintát jelent a gyermek számára. A sikeres nevelőmunkához nélkülözhetetlen az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak és az óvodapedagógusok összehangolt munkája.

Minden csoportban 2 óvodapedagógus és 1 dajka foglalkozik, illetve gondoskodik a gyermekekről. A pedagógiai asszisztensek a kiscsoportos gyermekek gondozásában valamint a program sajátos feladatrendszeréből adódó tevékenységek lebonyolításában jelentős segítséget nyújtanak az óvodapedagógusoknak.

Munkánkat 1 fő óvodatitkár, 1 fő ügyintéző és 1 fő gondnok segíti.

A nevelőtestület közel azonos életkorú és hosszú idő óta dolgozik együtt. Megkezdődött az óvodapedagógusok nyugdíjba vonulása, akik helyett fiatalabb munkatársak érkeznek.

Mind a 11 óvodapedagógus felsőfokú végzettségű; 3 óvodapedagógus rendelkezik szakvizsgával (2 közoktatásvezető, 1 gyógytestnevelő).

Az óvodapedagógusok közül 6 fő református, 2 fő katolikus és 3 fő felekezet nélküli.

Pedagógusképünk:

- Természetes viselkedésével védelmet, biztonságot jelentsen a gyermekek számára.
- Magatartásában az elfogadás és a tolerancia legyen az elsődleges, az egyéni és az egyedi értékek pozitív irányú megközelítése érvényesüljön:
  - nevelő és oktató munkája során gondoskodjék a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, ennek érdekében tegyen meg minden tőle elvárhatót, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét,
  - a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon, szükség szerint együttműködjön gyógypedagógussal, konduktorral vagy a nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel, a hátrányos helyzetű gyermek, tanuló felzárkózását elősegítse,
  - segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését, nyilvántartsa a tehetséges gyermekeket.
- A nevelés szempontjából legyen barátságos, megengedő (de nem szabados), megértő (de nem bíraskodó), elfogadó (de nem mindent elfogadó).
- Mozdítsa elő a gyermek erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekedjen azok betartására.
- Egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre nevelje a gyermekeket.
- A gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő - és szükség esetén más szakemberek – bevonásával.
- A gyermekek, és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tartsa tiszteletben, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adjon.
- Az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítse, nevelőmunkáját éves és napi szinten, csoportjához igazítva, szakszerűen megtervezve végezze, irányítsa a gyermekek tevékenységét.
- Vegyen részt a számára előírt pedagógus-továbbképzéseken, folyamatosan képezze magát.
- A pedagógiai programban és az SZMSZ-ben előírt valamennyi pedagógiai és adminisztratív feladatait maradéktalanul teljesítse.
- Pontosan és aktívan részt vegyen a nevelőtestület értekezletein, a fogadóórákon, az ünnepeken és az éves munkaterv szerinti rendezvényeken.
- Határidőre megszerezze a kötelező minősítéseket.

- Őrizze meg a hivatali titkot.
- Hivatásához méltó magatartást tanúsítson.
- A gyermek érdekében működjön együtt munkatársaival és más intézményekkel.
- Fontos az óvodapedagógusi stílus, amely a segítőkészséget, és nem a folytonos számonkérést helyezi előtérbe. Maga is részese a folyamatoknak, megmutatva értékeit, vállalva emberi gyengéit.

A **belső továbbképzés** rendszerében a gyakorlat kap nagyobb hangsúlyt, hospitálunk, látogatjuk a nyílt napokat, ünnepeket. Nevelőtestületi értekezletek keretében kerül sor az elméleti anyagok megbeszélésére, átadására, vitatására.

2. Tárgyi feltételek

A tárgyi feltételek megteremtésénél figyelembe kell venni, hogy az óvodának rendelkeznie kell a program megvalósításához szükséges feltételekkel.

Az óvoda épületét, udvarát, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét; megfeleljen változó testméretének; biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését; tegye lehetővé mozgás- és játékgényük kielégítését. A környezet kialakításakor figyelembe kell venni, hogy a gyermekeket harmóniát árasztó színek, formák, anyagok vegyék körül. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon, biztonságosan kell elhelyezni.

Az óvoda az alkalmazottainak biztosítson megfelelő munkakörnyezetet, és teremtsen lehetőséget a szülők fogadására is.

A csoportszobák megfelelő nagyságúak, felszereltségük a kötelező eszközjegyzék előírásainak megfelel. Természetesen a fejlesztés minden helyiségben megvalósítható, a bútortatot folyamatosan cseréljük, a játékeszközöket bővítjük.

Tornatermünk felszereltsége megfelel az alapkövetelményeknek.

A gyermekek létszámához viszonyítva az udvar nagysága bővítésre szorulna, viszont felszereltsége jó és a környezeti adottságok is kompenzálják a helyhiányt.

Összességében az óvoda tárgyi felszereltsége jó, a program eszközrendszerét a jelenlegi tárgyi feltételekkel biztosítani tudjuk.

3. Az óvodai élet megszervezése

3.1 A napirend, hetirend

A napirend és a hetirend hozzájárul a gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételek megteremtéséhez. Igazodik a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez, valamint figyelembe veszi a helyi szokásokat, igényeket. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermek számára.

A napirend és a hetirend a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével és szervezésével valósul meg.

A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki figyelembe véve a gyermekcsoport összetételét, fejlettségét, a gyermekek egyéni adottságait. Szem előtt tartják a tevékenységek közötti harmónikus arányok kialakítását, a folyamatosságot, rugalmasságot, valamint a játék kiemelt szerepét.

Az óvodai élet megszervezésében a gondozásnak is kemelt szerepe van. Időtartamát a gyermekek otthonról hozott szokásrendszere, életkora, egyéni fejlettsége határozza meg. Gondozás során az óvodapedagógus nevel, segíti a gyermekek önállóságának fejlődését a pedagógiai asszisztenssel és a dajkával együttműködve.

3.2 Az óvoda által használt szakmai dokumentumok, nyomtatványok

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését az alábbi dokumentumok tartalmazzák.

A dokumentumokat az óvoda nevelőtestülete készítette. Készítésük és vezetésük a 20/2012. (VIII.31.) és a 22/2013. (III.22.) EMMI rendeletekben foglaltak alapján történt/történik.

Pedagógiai program

A helyi pedagógiai rendszerbe ágyazott terv, amely tartalmazza az intézményünkben működő valamennyi gyermekcsoport számára az összes foglalkoztatási területet, széles körű autonómiát biztosítva minden pedagógusnak.

Felvételi előjegyzési napló

Az óvodába jelentkezett gyermekek nyilvántartására szolgál.

Felvételi és mulasztási napló

A gyermekek személyi adatait tartalmazó dokumentum, amely az óvodába felvett gyermekek nyilvántartására és mulasztásaik vezetésére szolgál.

Óvodai csoportnapló

A csoportnaplóban rögzítjük:

- a gyermekek nevét és óvodai jelét,
- a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a 3 év alatti, a 3-4, a 4-5, az 5-6, a 6-7 éves gyermekek számát; a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,
- a korcsoportonkénti megoszlást,
- a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét, a fejlesztési feladatokat,
- a gyermekek születésnapját,
- a csoportban tett hivatalos látogatások bejegyzéseit,
- a csoport óvodapedagógusaira vonatkozó adatokat,
- a napirendet és a hetirendet,
- a beszoktatás tervezését és értékelését,
- az egészséges életmód alakítása; az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés félévenkénti tervezését és értékelését,
- a szervezési feladatokat, benne a havonta tervezett programokat, és azok időpontjait,
- a játéktevékenységek félévenkénti tervezését és értékelését,
- a heti ütemtervet,
- a csoport életéről szóló heti feljegyzéseket,
- a tevékenységi formák éves tervét,
- a szülői nyilatkozatokat,
- a csoport életével kapcsolatos egyéb feljegyzéseket.

A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció

Tartalmazza:

- a gyermek anamnézisének, amely az óvodába lépéskor kerül kitöltésre,
- a gyermek fejlődésének mutatóit, amely évente két alkalommal kerül kitöltésre,

- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, szükség esetén fejlesztési tervet, az elért eredményt,
- a szakértői bizottság javaslatait, megállapításait,
- a DIFER mérés fejlődési mutatóit; a mérésre 4 éves kortól április hónapban kerül sor,
- a szülői tájékoztatásról szóló feljegyzéseket.

Óvodai törzskönyv

Az óvodára vonatkozó legfontosabb adatok vezetésére szolgál.

4. Az óvoda kapcsolatai

4.1 Az óvoda és a család kapcsolata

Az óvoda jó kapcsolata a családdal elősegíti a nevelőmunka eredményességét, szolgálja a gyermek fejlődését. A legfontosabb az óvoda és a család szoros együttműködése, hiszen a gyermekek személyiségének alakulására hatással van minden esemény, amely a család életében zajlik.

Gondoskodunk arról, hogy az óvoda és a család viszonyát a kölcsönös tisztelet és elismerés jellemezze. A szülők bevonására változatos együttműködési formákat alkalmazunk a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig.

Az együttműködés során óvodapedagógusaink figyelembe veszik a családok sajátosságait, szokásait és a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A kapcsolattartás óvodai szervezete a Szülői Szervezet.

4.2 Az óvoda és a fenntartó kapcsolata

Az óvoda fenntartója a Hódmezővásárhely-Újtemplomi Református Egyházközség.

4.3 Az óvoda és a gyülekezet kapcsolata

A gyülekezet a közösségben élő hívek összessége, ahol a gyermekeknek is helyük van. Itt a gyermekek tapasztalatot szerezhetnek arról, hogy a felnőttek is bizalommal, szeretettel és alázattal fordulnak Isten felé, újra találkozhatnak az óvodában hallott bibliai történetekkel.

A gyülekezet ismerve az óvoda nevelőmunkáját, az ott folyó szolgálat fontosságát, segítik az óvodapedagógusok feladatát.

A közös programok (évnnyitó, advent, anyák napja) szervezése a szülők gyülekezethez való közeledését segítik elő.

4.4 Az óvoda és más nevelési intézmények kapcsolata

Bölcsőde: segíti, hogy az átmenet a bölcsődéből az óvodába ne okozzon érzelmi törést a gyermekekben,

Iskola: elősegíti az óvodából iskolába lépés pozitív élményét, az iskolakezdés örömét.

Óvodánk a legszorosabb kapcsolatot a Szőnyi Benjamin Református Általános Iskolával tartja, ahova különböző rendezvényekre rendszeresen meghívják az iskolába készülő gyermekeinket.

A beíratkozás előtt több iskola is szervez nyílt napokat, ahova gyermekeink szüleikkel együtt látogathatnak el.

Több iskola igényli, és lehetőséget nyújt az óvodapedagógusoknak arra, hogy első osztályos volt óvodásait nyílt tanítási napokon meglátogathassa. Az órák után minden esetben rendkívül tartalmas és kooperatív szakmai megbeszélés zajlik, melyen tájékozódnak egymás munkájáról, terveiről, tapasztalatairól.

4.5 Pedagógiai Szakszolgálat

A Református EGYMI munkatársai (logopédus, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, pszichológus) nyújtanak speciális segítséget óvodapedagógusainknak abban, hogy a különböző területen fejlesztésre szoruló gyermekek képességei megfelelően fejlődjenek.

4.6 Közművelődési intézmények

Óvodánk a Németh László Városi Könyvtár Pósa Lajos Gyermekkönyvtárával tart rendszeres kapcsolatot.

Más közművelődési intézmények programjain alkalmasszerűen veszünk részt.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel, valamint a kiemelt figyelmet igénylő gyermekkel kapcsolatos kapcsolattartási rendszert és annak működését az Integrációs program tartalmazza.

4.7 A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében óvodánk a külhoni magyar református óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

IV. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

1. Játék

A 3-6-7 éves gyermek számára a játék elsődleges, alapvető létforma, a legfőbb élményforrás, személyiségfejlesztés színtere, a tanulás, a készség és képességfejlesztés leghatékonyabb eszköze. A játék a gyermek elsődleges, meghatározó tevékenysége, amely a lehető legnagyobb mértékben hat szinte valamennyi pszichés, motoros, szociális, személyiség komponensre. A gyermek felfedező hajlama, kíváncsisága, tevékenységi vágya a felnőtthez való hasonlítás igénye szocializáció indítékai a pszichikus szükséglet rangjára emeli a játékot.

A játék - szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi, pszichikus szükséglete, amelynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

A játék sokoldalúan fejleszti a gyermeket, játéktevékenysége közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, ismeri fel önmaga lehetőségeit és korlátait. E tevékenység közben jönnek létre gondolkodási műveleteinek első formái, fejlődik emlékezete, fantáziája, gazdagodik érzelmvilága, erősödik akarata, önkifejező, önérvényesítő törekvései, kitartása, alakul szabálytudata. Önálló véleményalkotásra, döntési képességre tesz szert, mely elősegíti kortárskapcsolatainak és környezetének alakítását. Az erkölcsi tulajdonságainak fejlesztésén túl a szokás és normarendszere is megalapozódik.

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot fejlesztő és élményt adó tevékenységgé. Fejlesztő hatással van a játék a nagy- és finommozgásokra, a figyelemre, a megfigyelőkészségre is.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtvé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség.

Az óvodapedagógus feladata, hogy kiegyensúlyozott csoportléggkört, helyet, időt, eszközt és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

Az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű és elmélyült gyermeki játék kibontakoztatását. Ebből adódóan célunk a játék minél gazdagabb feltételeinek megteremtése a 3-7 éves korú gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében az együttműködés kiszélesítésével, szükség- és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirect reakcióival.

A játék kiemelt jelentőségének a napirendben és a játékos tevékenység-szervezésben is meg kell mutatkoznia. Előtérbe kell helyezni a szabad játék túlsúlyának érvényesülését.

Szükség van a gyermeki játékot kísérő párbeszédnek támogatására verbális ismeretekkel, a fogalomalkotás segítségével. Beszédalkalmakkal az új szavak, szófajok különböző igekötők, módok, ragozás tanulásának, fogalmak megértésének, a magyaros mondatalkotás, kontextusos beszéd szóbeli kapcsolattartás segítése.

1.1 A játék anyanyelvfejlesztő hatása

A gyermekek egész napját átható szabad játék állandó kommunikációs lehetőséget teremt. A játék érzelmi töltete kiváló teret biztosít az anyanyelvi fejlesztés számára, ezért valljuk, hogy az óvodapedagógus segítő, szervező, irányító tevékenysége erőteljesebb hatású, mint más tevékenységeknél. A nyelvi gyakorló játékok (ciklikus sorok, népi bölcsőrigmusok, göcöggetők, lovagoltatók, ringatók) biztos alapokat adnak a nyelvi kifejező készséghez.

A következő játékformák kitűnően fejlesztik az anyanyelvi készségeket:

A szimbolikus játékok és dramatizálás anyanyelvfejlesztő lehetőségei:

- A felnőttek szerepének utánzása, a szerep átadása a szerepjátékok során.
- Kommunikációs hangsorok használata a konfliktusok megoldásában.
- Népi játékok (csúfolódók, kiszámolók, kikérők) játszása, párbeszéd átemelése.
- Egyszerű mozgás- és akusztikus sorok lejátszása dramatikus játék keretében.
- Mesehallgatás során megragadott szituációk dramatikus játékaik.
- Versek, énekek szövegtartalmának megfelelő dramatikus játékok.
- Anyanyelvi játékokhoz eszközválogatás, építőjátékok barkácsolása.
- Szabályjátékokhoz eszközök és társasjátékok készítése.
- Bábok, bábuk, hangkeltő eszközök készítése természetes anyagokból népi játékokhoz.

Bábozás, barkácsolás, építő és konstruáló játékok anyanyelvfejlesztő lehetőségei:

- A bábok mellett megjelenik az árnyjáték, rajz forgószínpad, dramatizálás, drámajáték. A sajátos nevelési igényű gyermekek motiválására is megengedhető bármely eszköz, hisz figyelmük megtartását csak köztes motiválással valósíthatjuk meg.
- Szituációk eljátszása bábokkal, a bábok mozgatása, beszélgetése.
- A természeti és a társadalmi valóság leképezése, modellálása építéssel.
- Szerepjátékokhoz tereptárgyak, építmények konstruálásának megbeszélése.
- Az építés, a konstruálás kommunikációs formái, a kérés és csere nyelvi fordulatai.

Szabályjátékok anyanyelvfejlesztő lehetőségei:

- A játékok szabályainak megismerése és használata (pl.: ciklikus sorok, szótöredékek).
- Szabályok felismerése és konstruálása különböző percepciófejlesztő játékokban.
- Az ismétlődő szabályosság felismerésével (pl. felelgetős) új szabályok alkotása.
- Mozgásos szabályjátékok (ugróiskola, labdaiskola, erőjátékok) nyelvi megfogalmazása.

1.2 A játék elsődlegességének biztosítása

- Minta értékű kommunikáció az éppen aktuális csoportra és egyénre szabottan formálандó szokások, normák hangsúlyozása.
- Pozitív visszajelzések- metakommunikatív eszközök (látom, értem, fontos nekem, örülök, hogy jól érzitek magatokat, ötletek befogadása, szóbeli értékelés).
- Kiegyensúlyozott csoportlétkör biztosítása, befogadó, elfogadó, segítő, támogató attitűddel, differenciált módszerekkel, multikulturális és interkulturális szemlélettel.
- Intervenciós gyakorlat megvalósítása, a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldása, szoros együttműködés a dajkával, mint nevelést segítő partnerrel, valamint a szülővel.
- A közösségi élet a játék szabályainak, normáinak gyermekkel, szülővel közös formálása, gyermeki véleménynyilvánítás, és döntésképeség erősítése, különös tekintettel a konfliktushelyzetek megoldási lehetőségére.

Feladatok:

Az óvodapedagógus:

- A játék során biztosítsa mindazon hatásokat, amelyek alkalmasak a keresztyén erkölcs csíráinak kibontakoztatására, gyakorlására és fejlesztésére.
- Teremtse meg azokat a feltételeket, amelyek kedvezően hatnak a játék kialakulására, a gyermekek játékkedvére.

- Törekedjen arra, hogy az ismeretszerzés, tapasztalatgyűjtés pozitív érzelmeket váltson ki, élménnyé váljon a gyermekek számára, amely a játékban tükröződhet.
- Biztosítson elegendő időt és megfelelő helyet a játéktevékenységhez.
- Biztosítson megfelelő mennyiségű és minőségű játékeszközt, hogy a gyermeknek legyen módja azokból választani, az eszközök tegyék lehetővé a különböző bibliai történetek játékban való reprodukálását.
- Biztosítsa azt, hogy a gyermekek hangulatai, érzelmei szabadon megnyilvánulhassanak.
- Törekedjen arra, hogy a gyermekek a konfliktushelyzeteket önállóan oldják meg.
- Lépjen közbe, ha a játék tartalma nemkívánatos viselkedési formákat vált ki, ilyenkor igyekezzen pozitív fordulatot adni a játéknak.
- Vegye figyelembe a fejlődés egyéni sajátosságait, hiszen ez tükröződik a gyermekek játékában.
- Ügyeljen arra, hogy a tevékenységek szervezése az elmélyült játékot ne szakítsa meg.
- Ismerje a gyermekek érdeklődési körét, tapasztalatait, játékuik jellemzőit.
- Tartsa fontosnak, hogy a gyermekek a közös játékban érdeklődéssel és igazi játékkedvvel vegyenek részt.
- Figyelje a gyermekek játékát, mert ennek alapján a csoport és az egyes gyermek fejlődéséről egyaránt értékes tapasztalatokat szerezhet.
- Ismerje meg a gyermekek otthoni játékfeltételeit.
- Adjon tanácsot, ha szükséges a szülőknek az otthoni nyugodt játékfeltételek megteremtéséhez.
- Hívja fel a szülők figyelmét a gyermekükkel való együttjátszás fontosságára, a gyermek érzelmi fejlődésére, a bensőséges szülő-gyermek kapcsolat kialakulásának érdekében.

Tevékenységek:

Az óvodába lépéskor eleinte leggyakrabban gyakorlójátékot játszanak.

- Próbálgatják a tárgyakat a velük végezhető műveletek szerint.
- Manipulációs cselekvéseiket még tárgyhoz kötötten végzik.
- Fejlesztik különböző képességeiket a játék során (hang és beszéd, mozgás gyakorlása, játékszerek és eszközök rakosgatása).
- Játszanak a különböző anyagokkal (pl. homok, víz).
- Tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő világról.
- Megismerik a tárgyak egymáshoz való viszonyát a játék során.
- Kommunikálnak társaikkal játék közben.

Később már kialakul a szimbolikus játék, de a szabályjáték is megtalálható a gyermekek játékában.

- Különböző személyek vagy állatok dolgok szerepét vállalják magukra.
- Elfogadják a - többnyire rejtett - játékszabályokat a szerepükben.
- Konstruáló játék elemként gyakorló játékot is játszanak.
- Szerepjátékokban utánozzák a hozzájuk érzelmileg különösen közelálló felnőtteket és társaikat.
- Figyelnek társaikra, egyeztetik velük elgondolásaikat, ha szükséges módosítják azokat.
- Betartják a játékszerekkel és együttjátszással kapcsolatos elemi szabályokat.
- Önállóan megkeresik az eszközöket, vigyáznak azokra.
- Segítenek a játékok megjavításában.

Iskolába lépés előtt a szimbolikus- és szabályjáték dominál.

- Megértik és elfogadják társaik elgondolásait, tevékenységük logikáját.
- Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz.
- Vállalják a számukra kedvezőtlenebb szerepeket is.
- Eszközöket barkácsolnak, amelyet felhasználnak a további játék során.
- A bábozás természetes alkotórésze a játéknak, szívesen báboznak.

A fejlődés jellemzői:

Az óvodáskor végére a gyermekek:

- Kialakul a kisebb-nagyobb csoportokban az együttjátszás igénye.
- Képesek önállóan témát kezdeményezni, megszervezni a szereposztást.
- Megértik környezetük egyszerűbb jelenségeit képesek ezeket játékukban újraalkotni.
- Képesek megérteni és elfogadni játszótársaik elgondolásait, tevékenységük logikáját.
- Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz.
- Le tudnak mondani egy-egy számukra kedvelt játékeszközzel.
- Vállalják a számukra kedvezőtlenebb szerepeket is.
- Tudnak vezetni és játszótársaikhoz alkalmazkodni.
- A megfelelő tapasztalatok és élmények birtokában önállóak a játék előzetes közös tervezésében.
- Tudják a játékhelyzetekben reprodukálni a felnőttek tevékenységeit és különféle kapcsolatait.
- A játszócsoport tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki.

Módszertani alapelvek:

Az óvodapedagógus:

- Tartsa szem előtt, hogy a játék önkéntes és szabadon választott tevékenysége.
- Gondoskodjon arról, hogy a gyermekeknek örömet okozzon a játék a játéköröm forrása a gyermek fejlődésével változik.
- Vegye figyelembe, hogy a gyermek fejlettségi szintje nagy hatással van a játék témaválasztására, a kezdeményezés formájára, a tartalomra.
- Élje bele magát a gyermekek által elképzelt, megteremtett játékhelyzetekbe, s ezt megértve folyamatosan működjék együtt velük.
- Biztosítsa, hogy a gyermekek saját elgondolásaikat valósíthassák meg a játékban.
- Irányítsa a játékot indirekt módon, csak akkor avatkozzon be, ha a gyermekek egymást zavarják illetve veszélyeztetik egymás testi épségét.

Kapcsolatai más nevelési területekkel:

- Az evangéliumi nevelés a példaképek, a példaadás tanítási segédletével közvetíti a gyermektől elvárt magatartásformákat.
- Az anyanyelvi neveléssel, mert a gyermekek játéktevékenységük során végig kommunikálnak társaikkal.
- Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel azért, mert a játék közösségformáló tényező (pl. a szerepek elosztása, elgondolások egyeztetése, társak bevonása a játékba stb).
- A külső világ tevékeny megismerésével azért, mert a környezet megismerése során szerzett tapasztalatai tükröződnek a játékban.
- A komplex esztétikai neveléssel azért, mert a mese-vers, a bábozás, az ének-zene, a tánc, a vizuális megjelenítés mind lehet játék a gyermekek számára.
- A mozgással azért, mert a játék során szabadon választhat a különböző mozgásformák között, képességei szerint gyakorolhatja azokat.

2. Komplex művészeti nevelés

A komplex művészeti nevelés feladata az Isten által teremtett világ szépségének megismertetése a környezet megfigyelésével és a művészetek eszközeivel. A szép iránti fogékonyság felébresztése, a szép élvezésének és kifejezési képességének megalapozása, a gyermek érzésvilágának gazdagítása.

A komplex művészeti nevelés **a verselés, mesélés; a rajzolás, festés, mintázás, kézi munka és az ének, zene, énekes játék, gyermektánc** integrált feladatrendszerét tartalmazza. A művészeti nevelés sikerét segíti az érzékszervek fejlesztése, a gyermekek életkorának megfelelő esztétikai élmény nyújtása.

Nevelésünk verbális érintkezési eszköze a magyar nyelv, gyermek - felnőtt kapcsolatban az idegen szavak használata nem megengedett. Cél a gyermekek értelmes, tiszta, folyamatos beszédének, beszédértésének, a szóbeli reprodukciónak elősegítése az egész napi nevelőmunkában.

A komplex művészeti nevelés területei:

- Verselés, mesélés
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

2.1 Verselés, mesélés

Az irodalmi élmények **a gyermekek érzelmi - értelmi és erkölcsi fejlesztésének egyik legfőbb segítői**. A szeretet, a jóság, a gyűlölet, a nagyravágyás, a szerénység, összefogás, részvét elvont fogalmait, az emberi érzések viszonylatait konkrét belső formában ismeri meg a gyermek.

Az óvodába lépés első percétől arra kell törekednünk, hogy tiszta, szép nyelvezetű, értékes irodalmat közvetítsünk a gyerekek számára, ha azt akarjuk, hogy szeressék az irodalmat, váljanak könyvtár- és színházlátogató felnőtté. Célunk a kultúra közvetítése a 3–7 évesek szintjén, a versek, mesék világával, az anyanyelvi nevelésnek az egyik legfontosabb eszközével. **Népi értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetítünk** a gyerekeknek. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek **érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez**. Szorosan kapcsolódik az énekhez,

zenéhez, a mozgásos játékokhoz, mert a gyermekeknek érzéki – érzelmi élményeket nyújtanak a ritmusokkal, a mozdulatok és szavak egységével.

A **magyar gyermekköltészet**, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a **mindennapos mondókázásra, verselésre**. Arra törekszünk, hogy a gyermekek áhítattal figyeljék a verseket, verses meséket, meséket, éljenek az irodalmi alkotások bővületében, mert ennek **érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlesztő hatása** nem mérhető össze más eszközzel. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Az óvodapedagógus bármely napszakban mondhat verset, mesét, hiszen a mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a **kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme**. A feltételek megteremtése nélkülözhetetlen, mert értéket csak meghitt, nyugalmas légkörben tudnak befogadni maradéktalanul a gyermekek. Közösségi élmény a pihenés előtti mindennapos mesélés.

A mesehallgatás a gyermekek legtermészetesebb igénye, lételeme. Az óvodapedagógusok népmeséket, állatmeséket, tündérmeséket, gyermekíróink elbeszéléseit használják fel nap, mint nap. Lehetőséget teremtünk az egyházi témájú gyermekversek, bibliai mesék megismerésére, a történetekről való beszélgetésre.

Mesélés alkalmával nem a mondanivaló megértetése a feladat, hanem a gyönyörködtetés. A mesék mondanivalóját csak később, 5–7 éves korban értik meg a gyerekek. **A mese kiválóan alkalmas a gyermekek szemléletmódjának és világképének kialakítására, visszaigazolja szorongásaikat, s egyben feloldást és megoldást kínál.** A tárgyi világot is megelevenítő, áttelekítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A **mesélővel való személyes kapcsolatban** a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Az óvodapedagógus legfontosabb eszköztára a varázslatot teremtő gesztus, mimika, testbeszéd, hangjáték, hangszínváltozások.

A 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó **népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág** elemei, meséi mellett olyan alkotásokkal ismertessük meg őket, amelyek a népköltéssel rokon hangulatúak, rövidek, könnyen érthetők, tartalmukban közel állnak a gyermekekhez, valamint a **klasszikus és kortárs irodalmi művekből** is meríthetünk. Örömforrássá tesszük a gyermekek számára a vers zeneiségét, ritmusát, lüktetését. A bibliai történetek a hitéletet is segítik.

A gyermek **saját vers- és mesealkotása**, - amelyet akár mozgással vagy ábrázolással kísér, kombinál - önkifejezésének egyik formája. Arra törekszünk, hogy építsék be a sokszor hallott mesefordulatot, versben hallott jelzős szó szerkezeteket, hangutánzó szavakat beszédjükbe.

Feladatok:

Az óvodapedagógus:

- Keltse fel és mélyítse el a gyermekek irodalom iránti érdeklődését.
- Alapozza meg az irodalomhoz, a könyvhöz fűződő érzelmi kapcsolatukat.
- Fejlessze a gyermekek beszédét, kifejezőkészségét, a helyes hangsúlyozást és a ritmust.
- Rendelkezzen változatos repertoárral az irodalmi anyagokat illetően, melynek gerincét a magyar népi költészet alkotja és kiegészítik a világirodalomból merített és kortárs hazai alkotások.
- Szélesítse a gyermekek látókörét, fejlessze értelmi képességeiket, különösen az emlékezetüket, képzeletüket.
- Gondoskodjon a dramatizáláshoz és bábozáshoz szükséges megfelelő eszközökről, jelmezekről, a különböző szerepeket jelző szimbolikus kellékekről.
- Biztosítson a gyermekek számára megfelelő méretű bábokat.
- Tanítsa meg a gyermekeket a bábok mozgatására.
- Minél gyakrabban mondjon verset, mesét a gyermekeknek.
- Hívja fel a szülők figyelmét is a mindennapi mesélés fontosságára.

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Mesét hallgatnak. A mondókákat, verseket mondogatják.
- Az ismert meséket, a hallott bibliai történeteket megjelenítik, dramatizálják.
- Történeteket, meséket találnak ki maguk is.

- Különböző képeskönyveket nézegetnek.
- Mondókákat, verseket, meséket, bibliai és kitalált történeteket báboznak az életkoruknak, egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően.

A fejlődés jellemzői:

Az óvodáskor végére a gyermekek:

- Szívesen nézegetik a képeskönyveket.
- Örömmel, türelmesen hallgatnak mesét, verset.
- A mesében elhangzottakról beszélgetnek.
- Maguk is szívesen mesélnek.
- Bábozást kezdeményeznek mesékkal, versekkel.
- Dramatizálják az ismert meséket, történeteket.
- A megismert mese szavait, szókapcsolatait megfelelően használják.
- A folytatásos mesék, verses mesék szálait össze tudják kötni.
- Van néhány kedvelt mesehősük, a vele megtörtént dolgokat beleviszik a játékukba.
- Fejlett mesetudattal rendelkeznek.

Módszertani alapelvek:

Az óvodapedagógus:

- Teremtse meg a nyugodt feltételeket az irodalmi élmény befogadásához.
- Törekedjen arra, hogy előadásmódjában érvényesüljenek a beszéd zenei elemei.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy a kedvelt meséket, verseket újrarahallgathassák.
- Tegye lehetővé, hogy a bábozás oldott légkörben, fölösleges kötöttség nélkül folyjék.
- Nyújtson segítséget ahhoz, hogy a gyermekek a mesék hőseinek tettét, a cselekmény menetét, a szereplők hangját, mozdulatait saját elgondolásaik alapján játsszák el.

Kapcsolatai más nevelési területekkel:

- Az evangéliumi nevelés a példaképek, a példaadás tanítási segédletével közvetíti a gyermektől elvárt magatartásformákat.
- Az anyanyelvi neveléssel azért, mert az irodalom közege a nyelv.
- A komplex esztétikai neveléssel azért, mert az irodalmi mű átélése esztétikai élményt nyújt a gyermekek számára.
- Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel azért, mert a gyermekeket a mese-vers az

anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanítja.

- A külső világ tevékeny megismerésével azért mert az irodalmi művek segítik a környező világ megismerését.
- A játékkal azért, mert a dramatizálás, bábozás a játéktevékenységbe ágyazva jelenik meg.

2.2 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc területe magába foglalja a **népi gyermekjátékokat, dalos játékokat, mondókákat, műdalokat, a világ zeneirodalmából válogatott énekes- és hangszeres klasszikus műveket** egyaránt. A válogatás egyetlen szempontja a zene szépsége és művészi értéke. Ezek az énekes népi játékok és zenei művészeti alkotások a gyermekek zenei képességeinek (egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában játszanak fontos szerepet. A környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, énekes játékok, **az éneklés és a zenélés örömet nyújtanak** a gyermeknek, felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai érzékét, a mindennapi tevékenységek részévé válik a felnőtt minta utánzásával. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a **dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit**.

A gyermekjáték dalok éneklése, a népdalok hallgatása, a néptáncok, a népi játékok a **hagyományok megismerését és továbbélését** segítik.

A bibliai történet zenei kifejezésére éppúgy ösztönözheti a gyermekeket, mint azok ábrázolására vagy dramatizálására.

Az óvodai ének-zenei nevelés eredményes megvalósítása **megalapozza és elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását**. A gyermeki személyiség kibontakoztatásának egyik fontos eszköze, mely elősegíti az önkifejező, önértékesítő gyermeki törekvések érvényre juttatását. Az attitűdök, gondolkodásbeli és kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése zenei élményekkel. A zenei anyanyelv az óvodáskorú gyermekek legbensőbb megnyilvánulása, az érzelmek hordozója, a képzelet előidézője, a kreativitás megnyilvánulási lehetősége.

Feladatok:

Az óvodapedagógus:

- Teremtse meg az alapvető feltételeket az ének-zene-énekes játék megvalósításához, a bibliai történetek zenei kifejezéséhez.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek alkotókedve, egyéni ötleteik, új elképzeléseik felszínre kerülhessenek.

- Vegye figyelembe a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét.
- Tervezze meg a fejlesztési lehetőségeket, zenei feladatokat.
- Biztosítson lehetőséget a vidám kötetlen énekelgetésre a zenei foglalkozásokon kívül is.
- Kezdeményezzen bibliai történetet kiegészítő zenei betéteket.
- Keltse fel a gyermekek zenei érdeklődését, szerettesse meg kultúránk énekes játékait, szoktassa őket a szép, tiszta éneklésre.
- Fejlessze a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, játékos zenei alkotókedvét.
- Biztosítsa a gyermekek mozgásának esztétikus formálódását.
- Segítse elő a zenei anyanyelv megalapozását, a gyermekek gátlásának feloldását, önként vállalt fegyelmük kialakulását.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek megismerkedhessenek környezetük hangjaival, zörejeivel.

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Szívesen és gyakran kezdeményeznek énekes játékot.
- Játék közben dúdolgatnak, mondókáznak.
- Játékos táncmozdulatokat végeznek; játékos mozdulatokat improvizálnak.
- Szívesen hallgatnak zenét.
- Kipróbálják a különböző hangszereket.
- Dallamokat, ritmikus mondókákat improvizálnak.
- Különböző tárgyakkal, eszközökkel zörejangokat hoznak létre.

A fejlődés jellemzői:

Az óvodáskor végére a gyermekek:

- Tudnak több mondókát. A mondókákat a magyar beszéd ritmusa szerint mondják.
- Hat hang terjedelmű dalokat, néhány alkalmi dalt tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelnek.
- Felismerik és alkalmazzák a magas- és a mély éneklés közötti különbségeket.
- Felismerik és alkalmazzák a halk-hangos közötti különbséget.
- A dallamokat dúdolásról, hangszerről is felismerik.
- Érzékelik a természet és környezet hangjait, megfigyelik és megkülönböztetik azokat.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.
- Szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak csoportosan és egyénileg is.
- Összehasonlítják és bemutatják a normál tempónál gyorsabbat és lassúbbat.

- Képesek egyszerű, játékos, táncos mozdulatokat végezni.
- Képesek különböző térformákat kialakítani esetleg az óvónő segítségével is.
- Képesek ütőhangszerekkel lüktetést és ritmust kiemelni.
- A bemutatott élőzenét, népdalokat, műzenei szemelvényeket figyelmesen hallgatják.

Módszertani alapelvek:

Az óvodapedagógus:

- Tartsa szem előtt, hogy a gyermekek zenei élménye serkenti képi és irodalmi alkotások iránti esztétikai kíváncsiságát, alkotókedvét.
- Vegye figyelembe, hogy a magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány, mellyel biztosítható a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozása, a néphagyományörzés és a zenei nevelés színvonalának megőrzése.
- Tegye lehetővé, hogy a zenei nevelés az óvodai élet egész napja során érvényesülhessen.
- Kövesse a fokozatosság elvét a zenei anyag feldolgozásában, a zenei képességek fejlesztésében.
- Próbáljon hatni a szülőkre, igyekezzen megnyerni őket a zenei nevelés feladatainak megoldásához, tájékoztatva őket, hogy a túl sok válogatás nélküli gépzene károsan befolyásolja a gyermekek érzelmi és értelmi fejlődését.

Kapcsolatai más nevelési területekkel:

- Az evangéliumi nevelés a példaképek, a példaadás tanítási segédletével közvetíti a gyermektől elvárt magatartásformákat.
- Az anyanyelvi neveléssel azért, mert a gyermekjátékok és mondókák szövege a magyar anyanyelvi kultúra része.
- A külső világ tevékeny megismerésével azért, mert a természeti és társadalmi környezet megfigyelése során érik a gyermekeket zenei élmények és eközben figyelik meg a környezetünk hangjait.
- A mozgással azért, mert a játékos táncmozdulatok, az esztétikus mozgás a testi nevelés tartalma is.
- A rajzolás, festés, mintázás, kézi munkával azért, mert zenei élményeit vizuálisan is megjeleníti.
- Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi neveléssel azért, mert a zenei nevelés elsősorban az érzelmekre hat és az együttlét társas öröme fejleszti a zene iránti fogékonyságot is.

2.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, valamint a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal és az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés **fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének**. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Az érzékszerveken keresztüli megismerés és a megismert világ személyiségen keresztüli kivetítése során a gyermekek egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képi - plasztikai kifejezőképesség birtokába jutnak, kialakul bennük az elemi képolvasás, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képesség, és megtanulja észrevenni az Isten által teremtett világ szépségét.

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva fejleszti a gyermekek képi, plasztikai kifejezőképességét komponáló, rendező, térbeli tájékozódó képességét, élmény, és fantáziavilág gazdagodását, képi formában történő kifejezését, tér - forma és színeképzetének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka irányításában érvényesülnie kell, az egyéni bánásmódnak, a differenciálásnak, a fokozatosságnak, a komplexitásnak, a szabadon választhatóságnak, ahol teret adunk a gyermeki önkifejező, és önértékesítő törekvéseknek. A megvalósításában az óvodapedagógusnak a tervezésnél, szervezésnél törekedni kell arra, hogy (különböző technikai megoldásokkal), az ábrázoló tevékenységekre az **egész nap folyamán** biztosítson teret és változatos eszközöket. Maga a tevékenység - s ennek öröme - a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, a festés, a mintázás és a kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Feladatok:

Az óvodapedagógus:

- Teremtse meg a gyermekek képi kifejező nyelvének, ábrázoló- és konstruáló-képességének fejlődéséhez szükséges feltételeket, eszközöket.
- Keltse fel a gyermekekben az ábrázolás iránti tevékenységi vágyát.
- Figyelje a gyermekek egyéni fejlődését, alkalmazzon differenciált fejlesztést, ha szükséges.
- Fordítson gondot az esztétikus környezet felismertetésére, óvására, alakítására.
- Segítse a gyermekek téri, formai- és színeképzeiteinek kialakulását, gazdagodását.
- Segítse elő a gyermekek szépség iránti vonzódásának alakulását (művészi-, népi alkotások).
- Ismertesse meg a gyermekeket az eszközök helyes technikával történő használatával.
- Biztosítson időt a vizuális tevékenységre az egész nap folyamán.
- Tegye lehetővé, hogy az alapvető technikában egyre inkább kialakíthassák és érvényesíthessék saját kifejezési módjukat, s fejlődhessenek.
- Biztosítson a vizuális tevékenységre megfelelő időt, nyújtson élményeket.
- Törekedjen arra, hogy a gyermekek ismerkedjenek meg különböző anyagokkal, egyszerű munkafogásokkal, technikai alapelemekkel.
- Vonja be a szülőket néhány vizuális tevékenységbe a gyermekekkel együtt, ünnepek alkalmával.

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Rajzolnak, festenek, mintáznak, kézi munkáznak különböző eszközökkel.
- Bátran használják ki a gyurma adta lehetőségeket a formák, alakok kialakításához.
- Műalkotásokkal ismerkednek.
- Ajándékokat készítenek fantáziájuk segítségével, alkalmakra.
- Sokféle színt használnak.
- Játékeszközöket barkácsolnak.
- Különböző térbeli alakzatokat építenek.
- Képet alkotnak különböző technikák összevonásával.
- Felfedezik a természet nyújtotta esztétikai és alkotási lehetőségeket, használják a természet adta anyagokat.
- Munkáikból kiállítást rendeznek.

- Megnézik egymás munkáit és véleményt alkotnak róla.
- Díszítenek színek, formák válogatásával, ábrázolnak formákat és alakokat.

A fejlődés jellemzői:

Az óvodáskor végére a gyermekek:

- Képesek a térben zárt és nyitott rendszereket létrehozni.
- Tudnak formákat mintázni elképzeléseik és megfigyeléseik alapján.
- Önállóan tudják alkalmazni a megismert technikákat.
- Emberábrázolásaikban megjelennek a részformák és a mozgás.
- Véleményt alkotnak saját és mások munkájáról.
- Ismerik az alapszíneket, azok árnyalatait, érzékelik a színek által közvetített alaphangulatot.
- Használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Tevékenyen részt vesznek a térbeli kiterjedések felismerésében, a főbb formai jellemzők megnevezésében.

Módszertani alapelvek:

Az óvodapedagógus:

- Tartsa szem előtt a gyermekek manuális képességei közötti különbségeket és az élményanyagok különbözőségét.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek egyéni képességeik szerint jelenítsék meg élményeiket.
- Érvényesítse a nevelési terület kínálta szenzomotoros fejlesztési lehetőségeket.
- A gyermekek valamennyi alkotását kezelje értéként és közvetítse a család felé is.

Kapcsolatok más nevelési területekkel:

- Az evangéliumi nevelés a példaképek, a példaadás tanítási segédletével közvetíti a gyermektől elvárt magatartásformákat.
- Az anyanyelvi neveléssel azért, mert a vizuális tevékenység során elsősorban a szavak mögötti képzettartalom megjelenítése valósul meg.
- A játékkal azért, mert felhasználja játékában a maga által készített eszközöket és játékszerként használja a technikákat.
- A külső világ tevékeny megismerésével azért, mert a környező világból szerzi a gyermek a vizuális tapasztalatait, élményeit, téri viszonylatokat, síkformákat.

3. Mozgás

A keresztyén nevelés során nagyon fontosnak tartjuk a test megbecsülését.

A mozgás **az óvodai nevelés folyamatában a gyermekek egészséges testi- és mozgásfejlesztését, valamint személyiségük fejlesztését szolgálja.** Nagyon fontos szerepet játszik az egészség megóvásában, felerősíti, kiegészíti a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait. is. Segíti a térben és időben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést; fejleszti az alkalmazkodás képességét.

A rendszeres testmozgás a gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodó mozgásos játékok a pszichomotoros készségek és képességek fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a mozgáskoordináció intenzív fejlődési szakasza, melyet változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal fejlesztünk. Mindezek megalapozzák a tanulási képességek kialakulást, fejlődését.

A mindennapi mozgás, a gyermek játékba ágyazott mozgástevékenysége, valamint az óvodapedagógus által irányított mozgástevékenységek együttesen hatnak a gyermekek személyiségének fejlődésére, pl. pozitív énkép, szabálykövetés, társas viselkedés, önkontroll, problémamegoldó gondolkodás.

A mozgásos játékok feladatok kedvezően hatnak a gyermekek kondicionális képességeire, különösen az erő és állóképesség fejlődésére, melyek befolyásolják a gyermekek teherbíró képességét és fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában.

A mindennapi mozgásra az óvodai nevelés minden napján lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Feladatok:

Az óvodapedagógus:

- Teremtse meg a jó levegőjű, tiszta környezetet a gyermekek egészséges biológiai fejlődése érdekében.
- Biztosítsa, hogy növekedjék a gyermekek szervezetének teherbíró, ellenálló és alkalmazkodóképessége.

- A mozgásos tevékenységek nagy részét a szabadban szervezze.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek saját képességeik szintjén hajtsák végre az adott gyakorlatokat.
- Biztosítson lehetőséget a mindennapi frissítő tornára, napi két alkalommal 15-20 percben.
- Szervezzen hetente kötött foglalkozásokat a gyermekek testi képességeinek fejlesztése érdekében.
- Használja ki a környezet adta lehetőségeket a gyermekek mozgásigényének kielégítésére.
- Alakítson ki egészséges versenyszellemet a gyermekekben.
- Biztosítsa az egészséges, szabad mozgáshoz szükséges időt, helyet, eszközöket.
- Szervezzen sportprogramokat.
- Biztosítsa a gyermekek természetes mozgáskedvének fenntartását-
- Biztosítson lehetőséget a kéz finommozgásainak fejlesztésére, a szem-kéz, a szem-láb koordinációjának fejlesztésére.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermek testséma-felismerése fejlődjön.
- Fejlessze a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás), a testi képességeket (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség); a társra figyelmet (kitérőreflex, másik észlelése, önfegyelem, alkalmazkodás, kooperáció).
- Pozitív irányba hasson a gyermek növekedésére, biológiai fejlődésére, a szervezet teherbíró, ellenálló képességére, az egyes szervek teljesítőképességére.
- Segítse elő, hogy a gyermekek mozgáskultúrája téri tájékozódása, helyzet felismerése, önkifejező, önértékelítő törekvései, döntési, akarati tényezői fejlődjenek.
- Befolyásolja kedvezően az értelmi és szociális képességek alakulását.
- Járuljon hozzá a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához.
- Legyen fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában.
- Erősítse fel és egészítse ki a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását.
- Segítse a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet.
- Segítse elő a személyiség akarati tényezőinek alakulását, az erkölcsi tulajdonságok fejlesztését, a normarendszer megalapozását.
- Segítse elő a mozgásformák megnevezésével a konkrét mozgásos tapasztalatok beépülését a szókincs, az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlesztésén keresztül.
- Segítse elő, támogassa világos, konkrét értékelésével a pozitív énkép kialakulását.

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Mozgásos játékokat játszanak a megbeszélte szabályok szerint.
- Rugalmasan, egyenletesen járnak, megfelelő lépéshosszal.
- Mélyugrást, magasugrást, távolugrást végeznek a megismert kar- és lábtartásokkal.
- Másznak, kúsznak, csúsznak vízszintes és rézsútos felületen.
- Különböző dobásgyakorlatokat végeznek (alsó és felső dobás 1 illetve 2 kézzel, hajítás vízszintes- illetve függőleges célba).
- Labdát gurítanak, pattintanak, feldobnak és elkapnak, hajítanak, dobnak.
- Érintő magas szeren függenek, lógnak madárfogással.
- Egyenes tartással gurulnak a test hossz tengelye körül, guruló átfordulást végeznek.
- Egyensúlygyakorlatok végzése közben állnak, testfordulatokat tesznek, járnak.
- Bújnak át különböző magasságú szerek, eszközök alatt és felett.
- Szergyakorlatokat végeznek.
- Sportjellegű tevékenységeket végeznek (lovaglás, vízhez szoktatás).

A fejlődés jellemzői:

A gyermekek az óvodáskor végére:

- Mozgásuk összerendezetté válik, megszeretik és igénylik a mozgást.
- Örömmel végeznek mozgásos játékokat, betartják azok szabályait.
- Fejlődik tér- és időbeli tájékozódó képességük.
- Ismerik a különböző kartartásokat, testhelyzeteket.
- Képesek irányváltoztatással járni, és különböző térformákat kialakítani, speciális járási feladatokat végrehajtani.
- Tudnak leugrani, távol- és magasugrani nekifutásból és helyből.
- Természetes módon futnak, ismerik a rajtszavak használatát is.
- Tudnak gurulni a test hossz tengelye körül, illetve gurulóátfordulást végrehajtani.
- Ismerik a kézállás előkészítő gyakorlatát.
- Egyensúlyoznak természetes módon, talajon, padon.
- Tudnak dobni távolba és célba alsó- és felsődobással.
- Tudnak labdát vezetni járás közben.
- A versenyjátékok során az előírt szabályokat betartják.
- Önként kezdeményeznek testnevelési játékokat.
- Az udvaron és a csoportszobában adódó szabad mozgáslehetőségeket kihasználják.

Módszertani alapelvek:

Az óvodapedagógus:

- Tartsa szem előtt a gyermekek testi fejlettségének különbözőségét.
- Alakítsa ki a gyermekekben a mozgás szeretetét, igényét, az erre épülő életvitel, életmód megalapozásával.
- Mindig tartsa szem előtt a játékosság elvét a feladatok megvalósítása során.
- Értékelésével pozitív hozzáállást alakítson ki a gyermekekben a szép, összerendezett, harmonikus mozgás iránt.
- A mozgás megszerettetésében működjön együtt a családdal.

Kapcsolatok más nevelési területekkel:

- A külvilág tevékeny megismerésével azért, mert természetes környezetben mozog, és mozgása közben felfedezi testét, testrészeinek funkcióit.
- Komplex esztétikai neveléssel azért, mert a harmonikus szép mozgás esztétikai élményt nyújt.
- A játékkal azért, mert játéktevékenysége során is mozog.
- Az anyanyelvi neveléssel azért, mert a verbális utasítások megértése során bővül szókincse.
- Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi neveléssel azért, mert fontos tulajdonságokat fejleszt a gyermekekben (pl.:együttműködés, egymás segítése, pozitív érzelmi viszonyok alakulása, önkontroll, szabálytudat, kudarctűrő képesség fejlődése).

4. A külső világ tevékeny megismerése

A külső világ tevékeny megismerése, ezen belül a matematikai tapasztalatok szerzése **elősegíti és erősíti a gyermekek környezethez fűződő tudatos magatartását és életvitelének megfelelő alakítását.** A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszony alakul ki a természethez, az emberi alkotásokhoz: tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

Nevelési célunk, hogy az óvodáskorú gyerekek környezettudatos viselkedését megalapozzuk és lehetőséget biztosítsunk arra, hogy a gyermekek a fenntarthatóság pedagógiai elve szerint tevékenykedjenek és cselekedjenek. Ebben a folyamatban a gyereket körülvevő felnőttek, a szülők, az óvopedagógusok, a pedagógiai munkát segítők példája elengedhetetlen.

A gyermek aktivitása és érdeklődése során szerez ismereteket a szűkebb és tágabb természeti-emberi- tárgyi környezet formai mennyiségi és téri viszonyairól, alakul ítélőképessége. Érzékennyé válik a környezetében végbemenő változások iránt, így e kölcsönhatásban jobban érvényesül a tudatos fejlesztés. A környezeti ismeretszerzés óvodáskorban a valóság felfedezése során képzelhető csak el. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Biztosítani kell számukra az alkalmat, az időt, a helyet, az eszközöket a sokoldalú ismeretszerzésre, a megszerzett élmények feldolgozására. A gyermekek által használt tárgyi eszközöket, hozzáférhetően és biztonságosan helyezzük el.

Lehetővé kell tenni, segíteni kell a gyermekeket az irányított és spontán szerzett tapasztalatainak feldolgozásában, életkoruknak megfelelően kell alakítani a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásait.

Lehetőség szerint a tárgyakat és jelenségeket a természetes megjelenési formájukban, a természetes környezetben kell bemutatni.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek birtokába jut, és azokat tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakú, nagyságbeli, téri viszonyokat, alakul ítélőképessége, fejlődik tér, sík és mennyiségszemlélete.

Aktív sokszínű ismeretszerzés biztosításával kialakítjuk a gyermek önálló véleményalkotását, az önkifejezési és önértékelési törekvését erősítve fejlesztjük döntési képességeit, mely pozitívan hat a kortárskapcsolatokban és a környezet alakításában. A megtapasztaláson alapuló ismeretszerzés, és az információszerzés sokoldalú biztosításával a gyermek aktív, passzív szókincsének mennyiségi és minőségi gyarapítása valósul meg. Ezzel párhuzamosan a fogalmak körének és tartalmának bővítésére, új fogalomrendszer kialakítására, a beszéd, a mondatalkotás aktivizálására a kontextusos beszéd gyakorlására adódik lehetőség.

Feladatok:

Az óvodapedagógus:

- A Biblia tanítását alapul véve - segítse a gyermekeket abban, hogy megfelelő tapasztalatokat szerezhessenek az őket körülvevő világról, a Föld és a világ teremtéséről.
- Vegye figyelembe a gyermekek már meglévő tapasztalatait.
- Erősítse a gyermekekben a szülőföld, a hazai táj kultúrájának és szokásainak szeretetét, védelmét.
- Láttassa meg, hogy amit Isten teremtett, az jó: ha ezt el tudjuk fogadni, boldogabban élhetünk.
- Keltse fel a gyermekek kíváncsiságát és tartsa ébren tapasztalási kedvét.
- Biztosítsa, hogy a gyermekek rácsodálkozhassanak a teremtett világ szépségeire, fedezzék fel az összefüggéseket, az egymásra utaltságot.
- Teremtse meg a megfigyeléshez, a sokoldalú tapasztalatszerzéshez szükséges feltételeket.
- Biztosítson alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat és ismeret szerzésre.
- Élményközpontú tevékenységek biztosításával alapozza meg a gyermekek kreatív gondolkodásának, együttműködő- és problémamegoldó képességének fejlődését.
- A helyi adottságokhoz mérten a csoportszobában és az udvar területén is használja ki a fenntarthatóságra nevelés pedagógiai lehetőségeit.
- Szervezzon tevékenységeket a fenntartható fejlődés témáihoz kapcsolódóan, melyek formálják a gyermekek attitűdjét, pozitív érzelmi viszonyulását.
- Tegye lehetővé a gyermekek számára mennyiségi viszonyok megfigyelését, az alaki nagyságbeli és téri viszonyok megismerését.
- Segítse a gyermekeket az ok-okozati összefüggések megláttatásában.
- Mutasson rá az emberi munka környezetformáló hatására.
- Segítse, hogy az ismereteket ne elszigetelten, hanem összefüggéseiben kölcsönhatásaikban

sajátítsák el a gyermekek úgy, ahogy az a valóságban előfordul.

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Feladattudata felébred a teremtett világ felé.
- Tapasztalatokat szereznek, megfigyeléseket végeznek a teremtett világ szépségéről.
- Sétán, kiránduláson vesznek részt.
- Környezetükből különböző tárgyakat (falevél, termés, stb.) gyűjtenek.
- Megfigyelik az évszakok változásait, jellemző jegyeit.
- Tapasztalatokat szereznek az időjárás és az öltözködés összefüggéseiről.
- Ismereteket szereznek az állatok környezetéről, életmódjáról, télen madarakat etetnek.
- Különböző időszakokban megfigyelik a növények fejlődését.
- Beszélgetnek, szerephelyzeteket teremtve családjátékot játszanak.
- Megismerik testrészeiket, testük ápolásának szükségességét.
- Gyakorolják a helyes gyalogos közlekedést, megfigyelik a különböző járműveket.
- Tapasztalatokat szereznek az őket körül vevő világról.
- Az óvodapedagógus irányításával kísérleteket végeznek.
- Megtanulják megbecsülni és észrevenni az Isten által teremtett világ szépségét , igyekeznek azt óvni és védeni.
- Következtetéseket vonnak le, összefüggéseket látnak meg.
- Tájékozódznak térben és síkban.
- Logikai összefüggéseket keresnek.
- Utasításra csoportosítanak, rendszereznek, osztályoznak.
- Megszámlálnak, bontanak, összehasonlítanak, összemérnek, párosítanak.
- Ítéleteket alkotnak.

A fejlődés jellemzői:

Az óvodáskor végére a gyermekek:

- Ismerik lakásuk címét, szüleik foglalkozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- Ismerik a közlekedésben előforduló járműveket, tudják azokat különböző szempontok alapján csoportosítani.
- Felismerik és megnevezik környezetük színeit (árnyalati különbségeket is).
- Ismerik a környezetükben előforduló néhány intézmény rendeltetését.

- Tárgyak, jelenségek közötti néhány feltűnő összefüggést felismernek.
- Testrészeiket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolják.
- Igényesek testük tisztaságára, ruházatuk rendezettségére.
- Ismerik a különböző évszakok főbb jellegzetességeit.
- Ismerik a napszakokat, a hozzájuk kapcsolódó ismétlődő tevékenységeket
- Tudják a "növény" szó jelentését, ismerik azok fejlődését.
- Képesek az összefüggések meglátására (pl. időjárás, növények fejlődése).
- Képesek az általuk ismert állatokat csoportosítani különböző szempontok alapján.
- Képesek megérteni az óvónő kérdéseit, gondolatát tudják követni.
- Értelmezni tudják életkori és egyéni sajátosságaiknak megfelelően a fenntarthatóság fogalmát.
- Matematikai problémákról, helyzetekről gondolataikat szabadon el tudják mondani.
- Képesek geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, tulajdonságaikat megnevezni.
- Tárgyakat meg tudnak számlálni.
- Önállóan tudnak különböző méréseket végezni, eredményeképpen helyes megállapítást tenni.
- Képesek a térben való megfelelő tájékozódásra.
- Ismerik és védik az őket körülvevő környezetet.
- Ismerik szűkebb környezetük néphagyományait, szokásait, értékeit, népművészetét.

Módszertani alapelvek:

Az óvodapedagógus:

- Vegye figyelembe a gyermekek egymástól eltérő környezeti tapasztalatait, fejlődési ütemét.
- A gyermekeket az egyéni fejlettségüknek megfelelően differenciált feladatadással készítse tapasztalatszerzésre úgy, hogy az a gondolati feldolgozást is segítse.
- A tapasztalatszerzést lehetőleg természetes környezetben biztosítsa.
- Tartsa szem előtt, hogy a környezeti változások megfigyelése lehetetlen matematikai ismeretek nélkül.
- Mutasson rá a környező világ szépségeire, a fenntarthatóság fontosságára, alapozza meg a gyermekekben a természet szeretetének és védelmének igényét.

Kapcsolatok más nevelési területekkel:

- Az evangéliumi nevelés a példaképek, a példaadás tanítási segédletével közvetíti a gyermektől elvárt magatartásformákat.
- Az anyanyelvi neveléssel azért, mert az ismeretszerzés kommunikáció útján megy végbe.
- A komplex esztétikai neveléssel azért, mert a külső világ tevékeny megismerése során befogadja az ismeretanyagot és vizuális munkájában tükrözi azt.
- A játékkal, azért, mert a szerzett tapasztalatokat újraéli, feldolgozza, illetve a játék során is szerez új tapasztalatokat környezetéről.
- A mozgással azért, mert a torna és mozgás során tapasztalatokat szerez testéről.
- Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel azért, mert a közösség életének jeles napjain, ünnepein tapasztalatokat gyűjt a társadalom és szűkebb környezete szokásairól, hagyományairól.

5. Bibliai történetek feldolgozása

Célunk a gyermeket Istennel való kapcsolatra is segíteni, a keresztyén hit alapelemeinek megismertetésével, annak érzelmi többletével. A gyermek életkori sajátosságai messzemenőig segítik ennek elérését. Bár az óvodás gyermek még nem ismer külön vallásos témákat, mégis ebben az életkorban dől el, hogy később tudatosan is el tudja-e majd fogadni Isten szeretetét, a Szentlélek naponkénti vezetését.

Bár kívánatos lenne, hogy a Bibliával való találkozás már a családban megtörténjen, erre azonban nem minden óvodás gyermek esetében számíthatunk.

Feladatunk, hogy az óvodában eltöltött időszakban a gyermekekkel ismertessük meg a Biblia alapvető, legfontosabb eseményeit, hogy ezekre életének későbbi időszakában építeni tudjon. A történetek megismertetésén túl, azt eszközül használva célunk a keresztyén életforma megmutatása, az Istennel való állandó kapcsolat lehetőségének megismertetése. Az óvodapedagógusok a lelkész segítségével lehetővé teszik, hogy óvodánkban a keresztyén nevelés egyre inkább áthassa a mindennapokat.

A bibliai történet feldolgozása után már nem fogalmazunk meg tanulságokat, hiszen ha az előző követelményeknek eleget tettünk, akkor a gyermekek megértik az Isteni üzenet lényegét.

Természetesen nyitottak vagyunk arra, hogyha a gyermek a későbbiek során (játékában, egyéb tevékenységeiben) feleleveníti ezen élményeit, akkor arra megfelelően reagáljunk, kérdései, kezdeményezései kapcsán tovább foglalkozzunk a témával.

A szemléltető és különböző segédeszközök alkalmazásakor rendkívüli körültekintéssel kell eljárunk. A különböző gyermekbibliák közül csak azok használata kívánatos, amelyek illusztrációja művészi színvonalú, és szövege hűen követi a Szentírást.

Óvodánkban a Bibliai történetek feldolgozását a fenntartó lelkész végzi az általa összeállított tematika alapján.

6. Áhítatok, gyermekimádságok

„A hitben élő ember számára az imádság a lélek lélegzetvétele, nélküle elerőtlenedik az ember, elhal a szív.”⁴

Az óvodába járó gyermekek közül kevés gyermeknél számíthatunk arra, hogy az első imádságélményét édesanyjától, vagy esetleg nagyszülőjétől kapta. Többségük az óvodapedagógustól, vagy a lelkésztől hallja először.

Az óvodapedagógus kialakítja a napirend különböző tevékenységeihez kapcsolódó imádságok szokását. Megtanítja őket a különböző alkalmakkor elmondható imádságokra bízva abban, hogy a gyermek szülei felé is közvetíti majd ezt.

Óvodáskor végére a gyermekekben belső igényként alakul ki az Úrral való kapcsolattartás.

Nem csak a gyermekáhítatok, hanem egyéb más szervezett alkalmak is lehetőséget biztosítanak a közös imádságra. A gyermekek születésnapján, templomlátogatás, gyülekezeti összejövetelek alkalmával is mód nyílhat erre.

A gyülekezeti alkalmak megfelelő lehetőséget biztosítanak arra, hogy a szülőket ide meghíva, együtt éljük át Isten mindenhatóságát.

7. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés, készségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka jellegű aktív tevékenység.

A gyermekek a munkát, éppúgy, mint a játékot örömmel, szívesen végzik. A munka jellegű tevékenységek az óvodás gyermek önként vállalt aktív tevékenysége, melyben az önkifejezése és az önértékelése erőteljesen megvalósul.

A munka jellegű tevékenységek végzése során a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának kiemelt lehetősége van. A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Meg kell teremteni a nyugodt, kiegyensúlyozott munkához szükséges együttműködő légkört, ami az óvodapedagógustól tudatos szervezést, gyermekkel való együttműködést kíván.

A munka jellegű tevékenységek a következők:

- Önkiszolgálás (étkezés, öltözködés, testápolás)
- Segítségnyújtás társnak, felnőttnek
- Alkalmi megbízások teljesítése
- Elvállalt naposi vagy egyéb munka
- Környezet-, növény- és állatgondozás

Feladatok:

Az óvodapedagógus:

- Tanítsa meg a gyermekeket a feladatok elvégzésére.
- A pozitív munkaélményeken keresztül értesse meg, hogy feladatainkat Istentől kapjuk.
- Ismertesse meg az adott munka legcélszerűbb fogásait, azok sorrendjét, a munka ellenőrzésének módját.
- Ismertesse meg a gyermekekkel a munkaeszközöket, azok célszerű használatát, az eszközök rendbetételét.
- Erősítse a munkára készítő indítékokat a gyermekekben.

- Vegye figyelembe, hogy a munka játékos elemekkel átszőve jelentkezik.
- Teremtse meg az önálló munkavégzés lehetőségét.
- A munkának csak azt a részét bízza a gyermekekre, amelyek elvégzésére megerőltetés nélkül képesek.
- Fokozatosan vezesse be az egyes munkafajtákat, vonjon be minden gyermeket a munkába.
- Teremtse meg a munkához szükséges nyugodt légkört.
- Biztosítsa az önálló, tartalmas munkavégzés állandóságát, folyamatosságát.
- Ösztönözze értékelésével a gyermekek önértékelésének alakulását.
- Erősítse értékelésével a munka pozitív hatását, ébresszen kedvet a további munkához.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek a különböző feladatokat egyéni tempójuknak megfelelően végezhessék.
- Hívja fel a szülők figyelmét arra, hogy a gyermekeket otthon is vonják be a család egészét érintő munkába, erejének megfelelően vegyen abban részt.

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Megterítik az asztalt az étkezéshez.
- Ízlésesen elhelyezik a megfelelő eszközöket az asztalon.
- Étkezés során folyadékot öntenek társaiknak.
- Étkezés után a terítőket gondosan összehajtják.
- A csoportszoba rendjének helyreállításában tevékenyen részt vesznek.
- Figyelemmel kísérik, hogy minden játék rendben a helyére kerüljön.
- Segítenek az óvodapedagógusnak a különböző foglalkozási eszközök kiosztásában, összerendezésében.
- Segítenek összesöpörni a morzsákat.
- Meglocsolják a csoportszoba növényeit.
- Ünnepek előkészítése során segítenek a terem feldíszítésében.
- Ajándékokat készítenek különböző alkalmakra.
- Segítenek az elromlott játékeszközök javításában.
- Utasításnak megfelelően gyűjtenek terméseket, és azokat elrendezik az élő sarokban.
- Segítenek az udvar rendbentartásában.
- Magvakat csíráztatnak, ágakat hajtatnak az élő sarokban.

A fejlődés jellemzői:

Az óvodáskor végére a gyermekek:

- Megértik, hogy Isten teremtményeinek rendszeres gondoskodásra van szükségük, mely Isten által kijelölt feladatunk.
- Megértik, hogy a munka Istentől kapott feladat, nem pedig kényszerű tevékenység.
- Tevékenyen részt vesznek a csoportszoba rendjének kialakításában.
- Az eszközöket funkciójuknak megfelelően használják.
- Segítenek a foglalkozáson használt eszközök előkészítésében.
- Észreveszik, hogy környezetükben mire van szükség (pl. söprögetés, öntözés stb.).
- Megfelelően gondozzák az élősarkot.
- Vigyáznak a terem rendjének megőrzésére.
- Amennyiben szükséges felszólítás nélkül teszik a helyére a kint felejtett eszközöket.
- Részt vesznek a játékszerek tisztításában, javításában.
- Ünnepekre ajándékot készítenek.
- Az óvodapedagógus megbízatásait pontosan teljesítik.
- Részt vesznek az udvar rendben tartásában.

Módszertani alapelvek:

Az óvodapedagógus:

- Támaszkodjon a gyermekek tenni akarására, segítőkészségére.
- Támaszkodjon a munka tudatos felhasználása során, annak játékos sajátosságaira.
- Erősítse a gyermekekben a munka sajátos, játéktól eltérő vonásait.
- Fejlessze a gyermekek feladattudatát, feladattartását a munka segítségével.
- Segítse a gyermekekben a munkához való pozitív viszony létrehozását.
- Hívja fel a gyermekek figyelmét arra, hogy munkájuk elvégzése a közösség számára fontos és megbecsülik munkájuk eredményét.

Kapcsolatok más nevelési területekkel:

- Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel azért, mert az óvodában végzett munka közösségformáló hatású.
- Az anyanyelvi neveléssel azért, mert a munkafolyamatok végzése során kommunikál társaival és a felnőttekkel.
- A komplex esztétikai neveléssel azért, mert a pontosan, szépen elvégzett munka esztétikai élményt nyújt.

8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A 3-7 éves életkor a gyermek fejlődésének az az időszaka, amikor a legnyitottabb az öt érő környezeti hatásokra és teljes személyiséggel tud fordulni Isten dolgainak megismerése felé. Feladatunk csupán az, hogy a különböző tanulási folyamatok kapcsán Isten igéjének igazságait közvetítve felkeltsük érdeklődését, hogy még többet akarjon megtudni belőle.

A tanulás az óvodai élet egészében jelen lévő, nagyrészt utánzáson alapuló, spontán tevékenységi forma mely komplex módon segíti a gyermek képességeinek fejlesztését, lehetővé teszi a gyermeki személyiség teljes kibontakozását. Nem szűkül le ismeretszerzésre, hanem az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben természetes és szimulált környezetben (kiránduláson, sétán) az óvodapedagógus által szervezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg, mely eredményeként óvodás gyermek kompetenciái fejlődnek leginkább.

Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire, gyermeki személyiséghez igazítja a szükségletek kielégítését, a fejlesztést.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. Az óvodában biztosítjuk a tanuláshoz szükséges feltételeket, így a tapasztalási és cselekedtetésre épülő, játékos tevékenységeket, mely eredményeként kialakul a gyermekekben a tanulás iránti vágy, a tapasztalás, felfedezés örömmel tölti el, nyitottá, befogadóvá válik, ezzel közvetetten megalapozódik az iskolai beilleszkedése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- Utánzásos minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- Spontán játékos tapasztalatszerzés
- Játékos, cselekvéses tanulás
- Gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- Gyakorlati problémamegoldás

A tanulás lehetséges formái kibővülnek a felfedezéssel, a feladatmegoldással és az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozások lehetőségeivel.

A tanulási folyamatokat átszövik a kezdeményezések, tevékenységek komplex megoldásai, az átjárhatóság, mely egyre magasabb szintű együttműködést, gondolkodást igényel, így válik alkalmassá a gyermek a problémamegoldó, önálló gondolkodásra. Az óvodapedagógus a teljesítmény elismerésére, személyre szabott értékeléssel erősíti a gyermeket.

A tanulási képességekben akadályozott, részképességekben fejlesztésre szoruló gyermekek megfelelő fejlesztését a fejlesztőpedagógus végzi, különös tekintettel a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre.

Az óvodai nevelés feladatai nem elkülönülten, hanem egymásra épülve, egymást kiegészítve, komplex módon segítik a gyermekek személyiségének sokoldalú fejlesztését.

V. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE⁵

A gyermekek belső érése, valamint a családi és óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodás kor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmeneteknek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: **testi, lelki és szociális érettség**, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.

Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.

A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető

formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

Elemei ismeretekkel rendelkeznek, önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi, mennyiségi ismereti vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek **szociálisan** is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre, felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan is érett gyermek:

Egyre több szabályhoz képes alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségleti kielégítését.

Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériuma tükrözi a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

VI. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK INTEGRÁLT ÓVODAI NEVELÉSE

Az Óvodai nevelés országos alapprogramban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Cél, hogy a pedagógiai programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Ennek biztosítását szolgálja, hogy:

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. Az együttnevelés az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével minden esetben egyéni döntést igényel a gyermek szükségletei szerint.

Intézményünk **alapító okirata alapján** óvodánk a

- pszichés fejlődés zavarai, - kevert specifikus fejlődési zavarokkal,
- a viselkedés és az érzelmi, hangulati élet rendszerint gyermek - serdülőkorban jelentkező zavarai, - hiperkinetikus zavarokkal,
- az aktivitás és figyelem zavarai, - hiperkinetikus magatartászavarral
- magatartási zavarokkal

küzdő gyermekek integrált nevelését látja el.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében **fejlesztésünk alapelvei:**

- befogadó, együttműködő kapcsolat kialakítása a gyermekkel, a szülővel, a csoporttal és a gyógypedagógussal,

- teljeskörű kivizsgálás után egyénre szabott fejlesztés szorosan együttműködve a gyógypedagógussal, logopédussal, pszichológussal,
- a fejlesztés folyamatosságának és rendszerességének biztosítása,
- a gyermek egyéni szükségleteihez alkalmazkodó idő, eszköz, tevékenység, bánásmód biztosítása,
- a mozgás, a szociális készség, a kognitív funkciók fejlesztése, tudatos önállóságra nevelés.

A sajátos nevelési igényű gyermekekről készült **dokumentációk** a gyermek fejlődési naplójában található. Ezek:

- fejlődési lap, amely az óvodapedagógus megfigyelései alapján kerül kitöltésre,
- DIFER mérés eredményei,
- szakértői bizottsághoz benyújtott vizsgálatkérő lapok másolata, amely tartalmazza az óvodapedagógus megfigyeléseit, véleményeit,
- a szakértői bizottság vizsgálatának eredményei,
- egyéni fejlesztési terv, amelyet az óvodapedagógus készít el a rendelkezésére álló dokumentumok, információk alapján.

Ezen kívül megfigyeléseket, észrevételeket a csoportnapló is tartalmaz. Mérést, fejlesztési tervet a gyógypedagógus és a logopédus is készít a sajátos nevelési igényű gyermekkel kapcsolatban.

Kevert specifikus fejlődési zavarok

Ennek a problémának kritériuma, hogy a beszéd, a nyelv, az iskolai készségek, motoros funkciók kombinált fejlődési zavarából legalább kettő vagy több észlelhető, de egyik tünet sem annyira kifejezett, hogy elsődleges diagnózisként alkalmazható volna. Nagy átfedés észlelhető a fenti fejlődési zavarok között és nemritkán a kognitív funkciók általános károsodásával is társul.

Beszédfejlesztés

Célja:

- a nyelvi elmaradás korrekciója: a beszédészlelés, a beszédmegértés és kifejezőkészség fejlesztése;
- a környezet megismerése: az analizáló, szintetizáló, lényegkiemelő képességek fejlesztése;

- a nyelvtani szabályok kialakítása, tudatosítása.

Feladata:

- a gyermek szabad önkifejezésének, közlési vágyának, kapcsolatteremtési készségének elősegítése;
- a megismerési vágy felkeltése;
- esztétikai élmények nyújtása, hagyományok ápolása;
- az összefüggések észrevetése, az asszociációs képességek fejlesztése;
- a kreativitás, a képzelet aktivizálásával az absztraháló képesség fejlesztése;
- a percepció bázis fejlesztése.

Mozgásfejlesztés

Célja:

fejlessze a gyermek mozgató funkcióit, valamint az észlelés és a mozgás térbeli és időbeli integrációját, ezáltal javítva a gyermek mozgásos ismeretszerzésének lehetőségeit, és megteremtve a beszédterápiához szükséges mozgásos készségek alapjait.

Feladata:

- a testtudat kialakítása, illetve megerősítése;
- az egyes érzékelési területek összehangolt működésének fejlesztése különös tekintettel a testérzet, a tapintás, az egyensúlyérzékelés és a vizualitás összefüggésére;
- a vestibuláris rendszer működésének korrigálása;
- a térészlelés fejlesztése;
- az alapmozgások koordinációjának fejlesztése;
- a két testfél mozgásának összerendezése;
- a mozgás, mint kommunikáció mély átélése folytán a beszédkésztetés erősítése.

Kognitív funkciók fejlesztése

Figyelem, megfigyelőképesség fejlesztése:

Célja:

- a gyermekek környezet iránti érdeklődésének kialakulása,
- az új és régi, megszokott ingerek közötti különbségtétel képességének kialakulása,

- új inger jelentkezésekor spontán odafordulás kialakulása,
- egy-egy tevékenységnél való elidőzés,
- lehetőség szerint az összes érzékszerv használata egy-egy dolog alapos megfigyelésekor,
- az adott helyzet, tevékenység szempontjából fontos és jelentéktelen ingerek elkülönítése.

Feladata:

- a megismerési kedv felkeltése,
- a figyelem tartósságának, elmélyültségének, terjedelmének fejlesztése,
- az akaratlagos, szelektív figyelmi funkciók fejlesztése,
- a megosztott figyelem kialakítása.

Az érzékelés-észlelés fejlesztése:

Célja:

- érzékleti – észleleti tapasztalatok szerzésével az önmagukról és a szűkebb környezetükről való ismereteik bővülése,
- a világ érzékszerveken keresztül megragadható tartalmainak segítségével a gyermekek gazdagabb, intenzívebb, a környezethez jobban alkalmazkodó, jobb minőségű életet élhetnek.

Feladata:

- a gyermekek hozzásegítése ahhoz, hogy önmagukról és a szűkebb értelemben vett személyi, tárgyi és természeti környezetükből érzékelési – észlelési tapasztalatokat szerezzenek,
- ezek segítségével az önmagukról és a környezetükről való ismereteik bővítése.

Az emlékezet fejlesztése:

Célja:

A gyermekek olyan fejlettségi szintre való eljuttatása, hogy emlékezzenek:

- a mindennapos események egymást követő mozzanataira,
- kialakult szokásokra a családban, a csoportban,
- a korábbi élményekre, tapasztalatokra,
- egy adott dolog (szűkebb–tágabb környezetünk tárgya, jelensége, stb.) megismerése során szerzett különböző érzékletekre, észleletekre.

Feladata:

- a fejlettségi szintet figyelembe vevő bevésés,
- a fejlettségi szintet figyelembe vevő felidézés,
- a rövid, majd a hosszú távú emlékezet fejlesztése,
- a különböző érzékelési területek érzékletei és észleletei megőrzésének elősegítése,
- a különböző érzékletek és észleletek összekapcsolódásának, integrálódásának elősegítésével a felidézés megkönnyítése,
- egyszerű összefüggések felismertetése, megtanítása a felidézés elősegítése céljából,
- a kommunikáció fejlesztése, amely lehetővé teszi az emlékképek kifejezését,
- a cselekvések mozgásos feltételeinek javítása, amelyek szintén az emlékképek kifejezését szolgálják.

A gondolkodási funkciók fejlesztése:

Célja:

- önmaguk megismerése, azonosságtudatok és én identitásuk kialakulása,
- szűkebb és egyre bővülő környezetükben való eligazodás,
- tárgyi környezetük birtokba vétele,
- személyi és tárgyi környezetükre való hatás gyakorlása,
- a környezet változásaihoz való alkalmazkodás,
- egyszerű probléma-megoldási módozatok megismerése és alkalmazása (kommunikációs problémáikra, céljaik elérésére, akaratuk keresztülvitelére, stb.).

Feladata:

- a környezet megismertetése, felfedeztetése,
- elemi fogalomrendszer kialakítása, ismereteik rendszerezése, új ismeretek elhelyezése, színek, formák megismertetése,
- különbségek, változások megfigyeltetése,
- logikai, funkcionális összefüggések megfigyeltetése,
- analízáló - szintetizáló képesség fejlesztése,
- rész-egész viszony megláttatása,
- általánosítás, konkretizálás,
- analógiás gondolkodás fejlesztése,
- téri, idői tájékozódás fejlesztése,
- testfogalom fejlesztése,

- szám- és mennyiségfogalom fejlesztése,
- társadalmi szokások, elemi szabályok megismertetése, elsajátíttatása,
- hangulatok, érzelmek felismertetése,
- kreatív gondolkodás, képzelet fejlesztése.

Hiperkinetikus magatartászavar

A hiperkinetikus magatartászavarról akkor beszélünk, ha a hiperkinetikus zavar és a viselkedészavar kritériumai egyaránt teljesülnek.

Figyelemzavar tünetei:

- nem figyel a részletekre, gondatlan hibákat vét,
- nehézsége van a figyelem megtartásában egy feladat-, vagy játékhelyzetben,
- úgy tűnik, nem figyel, ha hozzá szólnak,
- nem követi az instrukciókat, elmarad a köteleességek teljesítése,
- nehézsége van a tevékenységek szervezésében,
- elkerüli, nem szereti a tartós mentális erőfeszítést igénylő helyzeteket,
- elveszít dolgokat,
- elvonják figyelmét külső ingerek,
- mindennapokban feledékeny.

Hiperaktivitás tünetei:

- babrál, kézzel-lábbal fészkelődik,
- elhagyja a helyét, amikor ülve maradást várnak el,
- rohangál, ugrál olyankor, amikor az nem helyén való,
- nehézsége van az önálló, nyugodt játéktevékenységgel, vagy az abban való részvétellel,
- izeg-mozog, mint akit felhúztak,
- túl sokat beszél.

Impulzivitás tünetei:

- kimondja a választ, mielőtt a kérdést befejezték volna,
- nehézsége van a várakozással,
- félbeszakít másokat (beszélgetés, játék).

A magatartászavarok háttérében részképességzavarok, aktivitás- és figyelemzavar, pszichikus funkciók kialakulatlansága állnak, de ezek halmozottan is megjelenhetnek.

A fejlesztés célja:

- a társas együttéléshez szükséges szociális képességek kialakítása,
- a figyelem tartósságának növelése,
- a kommunikáció hatékonyságának alakítása,
- az összerendezett, harmonikus mozgás kialakítása (nagymozgás, finommotorika).

Feladata:

- szabálytudat fejlesztése,
- konfliktuskezelési technikák elsajátítása,
- a szándékos figyelem, a koncentráció fejlesztése,
- a feladattudat, feladattartás fejlesztése,
- halk beszédre ösztönzés,
- metakommunikációs jelzések megismertetése,
- nagymozgások fejlesztése,
- kéz és ujjak finommozgásának fejlesztése,
- testsémafejlesztés,
- téri orientáció fejlesztése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek arányát figyelembe vesszük a csoportok szervezésénél. Elősegítjük, a közösségben másáruk elfogadását, számukra szeretetteljes, nyugodt légkört biztosítunk. A szülőkkel együttműködve és a családot támogatva igyekszünk optimális lehetőséget biztosítani személyiségük fejlődéséhez.

VII. GYERMEKVÉDELMI FELADATOK

Óvodánk **feladata** ezen a területen a hátrányos helyzet csökkentése, a veszélyeztetettség megelőzése, krízishelyzetekben szociális, emocionális, pedagógiai és gondozási segítségnyújtás óvodán belül, és szükséges esetekben óvodán kívüli hálózatok igénybevétele.

A feladat megvalósításának rendszere:

- Az óvoda és a család között olyan nyílt, őszinte kapcsolat kialakítása és gondozása, amely alkalmas a felmerülő problémák feltárására, az óvodai javaslatok befogadására, és a gyermekek érdekében a két nevelő partner hatékony együttműködésére.
- Családlátogatások (rendszeres és rendkívüli).
- Tapasztalatok rögzítése, szükség szerinti feladatok beépítése a csoport nevelési tervébe, szociális támogatás igénylésének megindítása (óvodán belül).
- Szükség szerint óvodai gyermekvédelmi felelős tájékoztatása, további (külső) intézkedések és feladatok megindítása.
- Külső segítő hálózat igénybevétele.
- További prevenció és terápia segítése érdekében folyamatos kapcsolattartás külső segítő hálózat szakembereivel csoportpedagógus és óvodai szinten.
- A gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a köznevelési intézményben folyó szociális támogató szolgáltatások bővítése céljából, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben, és a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendeletben foglaltak szerint 2018. szeptember 1-től sor kerül az óvodai szociális segítő tevékenység bevezetésére. A gyermekvédelmi felelős a szociális segítő szakemberrel együtt, az ő szakmai támogatásával végzi munkáját.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének biztosításával kapcsolatban megfogalmazott kötelezettségeinket az intézmény Integrációs programja rögzíti. Gyermekvédelmi feladatainkat az óvoda Szervezeti és Működési Szabályzata is tartalmazza.

VIII. ZÁRÓ GONDOLATOK

Nevelőtestületünk minden tagja magáénak vallja "Csöppecske" pedagógiai programunkat. Bízunk abban, hogy azok a gyermekek, akik ennek a programnak a szellemében töltik óvodás éveiket boldogok, kiegyensúlyozottak, szellemileg kreatívak lesznek, és képessé válnak arra, hogy környezetüket emberségesebbé, szebbé tegyék.

„Ha a gyermekek méltányosságban élnek, megtanulják az igazságot.

Ha a gyermekek biztonságban érzik magukat, megtanulnak hittel élni.

Ha a gyermekek megerősítve élnek, megtanulják magukat szeretni.

Ha a gyermekek elfogadva és barátságban élnek, megtanulják megtalálni a szeretetet a világban.”

(Dorothy Law Holte: Egy élet a kezében)

IX. ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A helyi pedagógiai program érvényességi ideje:

- a nevelőtestület határozata alapján visszavonásig érvényes.

A helyi pedagógiai program felülvizsgálata:

- a felülvizsgálat 5 évenként történik.

A helyi pedagógiai program módosításának lehetséges indokai:

- törvényi változás,
- fenntartói feladatváltozás,
- a nevelőtestület 50+1%-a igényli a program változását.

A nyilvánosság biztosításának módja:

A Szeremlei Sámuel Református Óvoda Szervezeti és Működési Szabályzata, valamint Házi rendje értelmében az intézmény dokumentumai nyilvánosak, így a Pedagógiai program is. Mivel az óvodának nincs honlapja, ezért az irodában, vagy a csoportszobában elhelyezett példányok tekinthetők meg. Óvodába lépéskor minden szülő megkapja a Pedagógiai program kivonatos példányát.

Füzesiné Király Anikó
óvodavezető

X. LEGITIMÁCIÓ

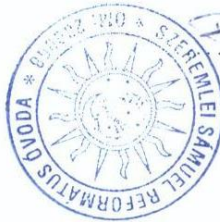
Az óvoda szülői szervezete a pedagógiai programot megismerte, a tájékoztatást megkapta (Nkt. 72. § (5)).

Hódmezővásárhely, 2022. augusztus 24.

szülői szervezet-elnöke

A pedagógiai programot a nevelőtestület 10/2022. számú, egyhangú határozatával az intézményvezető 2022. augusztus 31. napján elfogadta és jóváhagyta.

óvodavezető

A pedagógiai programot a fenntartó 32/2022. számú határozatával 2022. augusztus 31. napján jóváhagyta.

lelkész, fenntartó

XI. IDÉZETEK JEGYZÉKE

---

¹ Lukács 18, 16

² A református óvodai nevelés keretprogramja 1998. 14. oldal

³ Bukovicsné Nagy Judit: Egészségfejlesztési feladatok az óvodában

⁴ A református óvodai nevelés keretprogramja 1998. 19. oldal

⁵ 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

<http://www.kerekvilag.sulinet.hu/iskola/kongitiv.php>

XII. JOGSZABÁLYOK

1. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
2. 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról
3. A Magyarországi Református Egyház közoktatási törvényéről szóló 1995. évi I. törvény
4. 20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
5. 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
6. 22/2013. (III.22.) EMMI rendelet az egyes köznevelési tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról